

РЕГІОНАЛЬНА ПРОГРАМА
«ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ Й
УПРАВЛІННЯ В ЛІСОВОМУ СЕКТОРІ
КРАЇН СХІДНОГО РЕГІОНУ ДІІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ІНСТРУМЕНТУ
СУСІДСТВА ТА ПАРТНЕРСТВА II»

Програма фінансується Європейським Союзом і впроваджується
Світовим банком у партнерстві з WWF та МСОП

www.enpi-fleg.org

ЗАКЛЮЧНИЙ ЗВІТ

«Удосконалення системи контролю за рухом деревини в Україні та підготовка заключних пропозицій щодо змін до НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА»

П.В.КРАВЕЦЬ

СЕРПЕНЬ 2015

© Дмитро Карабчук/ WWF-ДСР, Євген Хань/ FSC Ukraine

Ця публікація видана за сприяння Європейського Союзу. Відповідальність за зміст, результати, тлумачення і висновки цієї публікації несе колектив її авторів програми FLEG II (www.enpi-fleg.org), які в жодному разі не можуть трактуватись як такі, що відображають погляди Європейського Союзу. Висловлені тут думки не обов'язково співпадають з точкою зору організацій-виконавців.

«Матеріали цієї публікації захищені авторським правом. Копіювання та/або передача частин цієї роботи без дозволу може бути порушенням чинного законодавства».

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Удосконалена модель системи контролю руху та стеження деревини в Україні (стандартизована до вимог ЄС).....	4
1.1. Аналіз попередніх результатів законодавчої бази функціонування системи контролю руху та стеження деревини	4
1.2. Аналіз налагодження систем контролю руху і стеження деревини в окремих країнах ЄС та можливість їх адаптації до умов лісового сектору України	5
1.3. Удосконалена модель контролю руху та стеження деревини в Україні	9
2. Пропозиції щодо змін до законодавства з метою поліпшення існуючої системи контролю руху та стеження деревини	13
3. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ХІД ВИКОНАННЯ ПРОЕКТНОГО ЗАВДАННЯ	14
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА.....	15
Додаток 1 Пропозиції щодо переходу до електронного декларування походження лісоматеріалів	17
Додаток 2 Пропозиції щодо визначення і оцінки застосовного законодавства з питань лісозаготівель в Україні.....	23
Додаток 3 Застосовне законодавство з питань лісозаготівель в Україні	24
Додаток 4 Методичні рекомендації з оцінки застосовного законодавства з питань лісозаготівель в Україні	35
Вступ	35
Терміни та визначення.....	35
Основні положення системи належної обачливості	36
Застосовне законодавство з питань лісозаготівель	37
Доступ до інформації з питань застосовного законодавства	37
Оцінка ризику	38
Додаток 5 Удосконалена модель контролю руху та стеження деревини в Україні	52

Вступ

Аналіз проблем правозастосування в лісовому секторі як розвинутих, так і країн, що розвиваються свідчить про зростаюче занепокоєння суспільства проблемами незаконних лісозаготівель, включаючи торгівлю, транспортування і переробку деревини незаконного походження.

Накопичений світовий досвід вказує на те, що ефективна протидія можлива там, де налагоджено ефективний контроль за лісокористуванням, ведеться відстежування походження деревини, яка надходить в обіг, контролюється процес торгівлі лісоматеріалами і переробки деревини, налагоджено взаємодію між державними органами управління, правоохоронними органами, відповідальним бізнесом, природоохоронними організаціями, місцевими громадами для досягнення сталого лісового господарства.

Одним із найбільш важливих напрямів процесу програми «Правозастосування та управління в лісовому секторі країн східного регіону дії європейського інструменту сусідства і партнерства-2» (FLEG II) є розвиток систем контролю руху деревини, які можуть реалізовуватися як державними органами (як власником лісів), так і ліспромисловими компаніями в процесі заготівлі, переробки, транспортування, закупівлі і продажу деревини та виробів з неї.

Представлений звіт містить аналіз функціонування систем контролю за рухом деревини за кордоном, оцінку ефективності елементів такої системи в лісовому секторі країни та пропозиції щодо удосконалення та законодавчого забезпечення системи контролю руху та стеження деревини в Україні. Пропозиції підготовлені з урахуванням вимог ЄС до законності походження деревини та можливості її відстеження, курсу країни на дерегуляцію та децентралізацію, підвищення соціальної відповідальності господарюючих суб'єктів, поліпшення умов ведення бізнесу.

Автори висловлюють щирі подяку за надання інформації, цінних вказівок і порад: Торстену Хінрічу, спеціалісту Департаменту європейської та міжнародної лісової політики Федерального міністерства продовольства і сільського господарства Німеччини, Антоанелі Костеа, спеціалісту навколишнього природного середовища Департаменту лісів та заповідних територій Дунайсько-Карпатської програми WWF, Костелу Бокуру, керівнику департаменту лісів і заповідних територій Дунайсько-Карпатської програми WWF, Сергію Шереметі, першому заступнику начальника Волинського обласного управління лісового та мисливського господарства.

1. Удосконалена модель системи контролю руху та стеження деревини в Україні (стандартизована до вимог ЄС)

1.1. Аналіз попередніх результатів законодавчої бази функціонування системи контролю руху та стеження деревини

Проведений аналіз законодавчо-правових засад формування систем контролю руху і стеження деревини в Україні вказує на відсутність єдиної державної політики щодо забезпечення контролю за її рухом і стеження, яка б охопила всіх лісокористувачів і забезпечувала стеження лісопродукції на всіх етапах – від виробника до споживача на внутрішньому ринку.

Прагнення посилити боротьбу з незаконними рубками і тіньовим ринком обігу деревини зумовило виникнення і впровадження двох систем контролю руху деревини. Перша передбачає видачу обов'язкового сертифікату походження на основі документального підтвердження придбання деревини, перешкоджаючи тим самим експорт незаконної деревини в круглому або обробленому виді. Друга реалізується через поштучне маркування деревини в круглому виді, забезпечуючи при цьому ідентифікацію місць заготівлі деревини (походження), а також передачу її контроль інформації про різноманітні характеристики деревини до моменту передачі її покупцеві.

Система видачі сертифікатів походження більш ніж достатньо законодавчо врегульована. Не менше шести законодавчо-правових актів встановлюють процедуру видачі сертифікатів. Зміст сертифікату полягає у підтвердженні **законності придбання** лісоматеріалів та пиломатеріалів. Він є обов'язковим документом при здійсненні експорту лісоматеріалів усіма суб'єктами господарської діяльності та видається експортеру для пред'явлення його на митниці. Для отримання сертифікату вимагається надання лісорубного квитка (для постійного лісокористувача) та товарно-транспортної накладної (для усіх інших суб'єктів господарської діяльності).

Серед недоліків системи варто вказати на: її функціональну обмеженість лише контролем обсягів продукції, що спрямовується на експорт; неможливості виключення підміни або ж підмішування деревини незаконного походження; неузгодженості з вимогами ЄС щодо підтвердження законності походження лісоматеріалів; законодавчу неврегульованість застосування коефіцієнтів виходу пиломатеріалів; запити частини документів, які не передбачені нормативно-правовими актами; недосконалість переліку лісоматеріалів і пиломатеріалів, експорт яких передбачає видачу сертифікату походження.

На відміну від системи сертифікатів походження, законодавчо-правові засади функціонування єдиної державної системи електронного обліку деревини (ЄДСЕОД) є незадовільними. Окрім Концепції [1] та двох наказів органів центральної виконавчої влади [2,3] немає жодного законодавчого документу, який би унормовував запровадження цієї системи на національному, а не відомчому рівні.

ЄДСЕОД передбачає **поштучне** маркування та ведення електронного обліку круглих лісоматеріалів на усіх технологічних і логістичних етапах виробництва; електронний облік з приймання, переміщення, інвентаризації та реалізації деревини; створення галузевого електронного реєстру; формування системи підтвердження походження деревини та електронних систем взаємодії з правоохоронними органами.

Однак, втілення положень Концепції поступово було спрощено до створення внутрішньо галузевої системи автоматизації управлінського і бухгалтерського обліку. Її функціонування не здатне в повному обсязі забезпечити реалізацію завдань передбачених Концепцією.

Слабкою стороною Концепції є те, що діяльність покупця з підтримки стеження руху ідентифікованої деревини, ніякими законодавчими актами не врегульована.

Зрештою, при надходженні необробленої деревини в переробку відбувається знеособлення даних про сортимент, незалежно від того, була інформація в ЄДСЕОД чи на паперовій товарно-транспортній накладній або специфікації до неї.

Залишається невирішеним питання включення до системи контролю руху деревини інших, окрім державних, постійних лісокористувачів, реалізації механізму стеження і контролю під час транспортування деревини зі сторони правоохоронних і контролюючих організацій. Окрім законодавчого врегулювання важливим питанням лишається фінансове забезпечення системи в контексті її економічної ефективності.

Недосконалість законодавчого забезпечення полягає в існуванні і розвитку двох різних систем. Їхнє об'єднання в єдину систему дозволило б виконувати як функції господарського і бухгалтерського обліку та контролю деревини постійних лісокористувачів, так і підтвердження законності походження лісоматеріалів.

1.2. Аналіз налагодження систем контролю руху і стеження деревини в окремих країнах ЄС та можливість їх адаптації до умов лісового сектору України

З метою кращого розуміння розроблених пропозицій із покращення функціонування системи контролю за рухом деревини в Україні вважаємо за потрібне іще раз стисло прокоментувати існуючий закордонний досвід із цього питання [4].

Опрацюванню систем контролю руху і стеження за деревиною в країнах ЄС передував аналіз подібних систем спостереження у тропічних країнах (Малайзії, Індонезії, Республіки Гайани, Тайланду, Народній Демократичній Республіці Лаос, Ліберії та Бразилії), які є відомими експортерами деревини. У зазначених країнах для підтримки ефективного функціонування систем стеження за деревиною, в основному

використовується значний людський ресурс, а це: контроль документообігу та фактичної кількості транспортованої деревини; перевірка журналів обсягів вхідної/вихідної продукції; діяльність контрольних точок на основних перетинах доріг, що використовуються для перевезення деревини та інше.

Зазначений підхід притаманний ринкам, де відсутні електронні методи стеження або рівень їх впровадження є дуже низьким. Слід зазначити, що такий досвід є цікавим для України з огляду на присутність елементів такої системи у минулому в нашій країні та наявність думок окремих експертів про необхідність ліквідації існуючої державної системи електронного обліку деревини, як такої, що є корупційною та знижує ефективність ведення бізнесу.

Під час вивчення досвіду країн ЄС перевага надавалася тим, у яких лісовий сектор відіграє помітну роль в економіці держави, а ведення лісового господарства має тривалий досвід і власні традиції. З цією метою були виділені дві групи зі старих і нових членів об'єднаної Європи. До першої групи увійшли Швеція та Австрія, а до другої – Польща та Румунія.

Аналіз систем контролю руху та стеження деревини в Швеції (об'єднання майже 50 лісопромислових компаній) [5] та Австрії (державна федеральна компанія) [6] вказує на наявність таких спільних рис як **добровільність** систем. Їхнє запровадження пов'язано з використанням сучасних інформаційних, технічних і технологічних рішень задля забезпечення об'єктивного контролю за рухом деревини, зменшенням людської праці при здійсненні операцій обліку. Звертає на увагу невтручання інспекційних і контрольних органів державної влади та залучення незалежних експертів до оцінки розмірно-якісних характеристик деревини, підтвердження дотримання умов договору купівлі-продажу тощо.

Власне використання таких систем спрямоване не на боротьбу з незаконними рубками, а є частиною бізнес рішень державних і приватних лісопромислових компаній з удосконалення системи менеджменту, підвищення економічної ефективності, розширення інформаційного забезпечення систем підтримки управлінських рішень, підвищення прозорості і відкритості бізнесу, а отже і підтвердження їхньої соціальної відповідальності.

Напрочуд, нові країни ЄС, такі як Румунія та Польща де переважна більшість лісів перебуває в державній власності, актуальною залишається проблема незаконних рубок, більш високими є корупційні ризики, а правозастосування потребує постійного посилення. Таким чином, для них, логічним є запровадження **обов'язкових** систем, які підтримуються державними органами влади.

Саме ці країни за своїми інституційними характеристиками найближче знаходяться до України. Кожна з них має свій унікальний досвід, який може бути корисним для України. Обидві з цих країн, незважаючи на наявність традиційних систем обліку і контролю руху деревини, запровадили електронні системи контролю за рухом деревини. В Польщі це – «Інформаційна Система Державних Лісів» (SILP), а в Румунії – інформаційна система «SUMAL».

Польська система SILP – це програмний комплекс, який слугує бізнес інструментом інтеграції усіх інформаційних потоків включаючи питання обліку, контролю та звітності холдингу «Державні ліси». Важливо, що інформаційним

базисом цієї системи слугують матеріали лісовпорядкування, лісотаксаційні нормативи, карти тощо. Таким чином електронний облік деревини тут є лише частиною загальної системи, яка охоплює усі аспекти господарської і фінансово-економічної діяльності [7].

Отже, контроль за рухом деревини системою SILP здійснюється під час лісозаготівель і відвантаження лісопродукції покупцями. Він передбачає індивідуальне биркування сортименту, внесення інформації про його розмірно-якісні характеристики в портативний комп'ютер та передачі на центральний сервер. Усі операції з маркованою деревиною реєструються в системі. Таким чином система охоплює лише першу ланку ланцюга постачання. Ця ланка системи є подібною до тієї, яка була реалізована в Україні у вигляді ЄДСЕОД.

Реалізація SILP, яка розпочалася в 1997 році спричинила значний вплив на організацію ведення лісового господарства та усю лісову галузь Польщі в цілому.

Перше, інформатизація усіх процесів у лісовому господарстві дозволила поліпшити організацію праці через зменшення витрат і відповідно підвищення продуктивності. Удосконалення організації та управління холдингу завдяки, зокрема, впровадженню SILP дозволило скоротити кількість працівників компанії на 32% і водночас збільшити обсяги заготівлі деревини на 37%.

Друге, можливість доступу до цієї системи наукових, навчальних закладів, а також неурядових громадських організацій стало свідченням відкритості і прозорості функціонування холдингу «Державних лісів», і в підсумку забезпечило підвищення довіри до лісового сектору в цілому.

Третє, ефективне функціонування системи в державних лісів холдингу дозволило поширити його на інших постійних користувачів (національні природні парки, заповідники) і приватних власників. Биркування заготовленої деревини здійснюється лісничим холдингу, маркований обсяг продукції заноситься в систему, а власник лісопродукції отримує документ про законність заготовленої деревини.

Привертає увагу подібність невірних кроків Польщі та України, які були зроблені при запровадженні електронного обліку деревини. Основними помилками було недоврахування інерції управлінської системи, відсутність мотивації працівників в отриманні нових знань і навичок в користуванні інформаційними технологіями, недостатня кількість технічних засобів для забезпечення ефективної роботи.

Корисним для України є підхід відповідно до якого електронний облік деревини є ключовим, але в той же час лише одним із елементів загальної системи інформаційного забезпечення та підтримки управлінських рішень. Відповідно, необхідно розглянути можливість трансформації єдиної державної системи державного обліку деревини в інформаційну систему лісового сектору, яка б включала до себе такі підсистеми як відведення лісосік і матеріально-грошової оцінки, картографічне забезпечення лісгосподарської діяльності, реалізація деревини на електронних торгах тощо.

В Румунії функціонує інформаційна система SUMAL, яка є дієвим інструментом контролю за рухом деревини від місця її заготівлі до споживача (переробне підприємство, склад посередника, місце передачі товару імпортеру тощо) в режимі

реального часу завдяки використанню унікальної системи нумерації документів та роботи з єдиною державною базою даних [8,9]. Система розпочала використовуватися з 2008 року, а обов'язковою до застосування стала у 2014 році [10,11].

Центральним елементом цієї системи є контроль за рухом деревини при здійсненні перевезень. Відвантаження деревини здійснюється за умови внесення інформації до бази даних про вантаж за допомогою мобільного пристрою та наявності пари буквено-цифрових електронних кодів, один з яких генерується на пристрої, а інший – завантажується з системи через мережу Інтернет. Термін дії кодів обмежений в часі, але достатній для доставки вантажу в місце призначення. Їх наявність є обов'язковою, а відсутність – вважається ознакою незаконності деревини, що перевозиться. Зазначені коди мають прив'язку до інформації про планові обсяги заготівлі деревини та унікальний номер дозволу на проведення лісозаготівель. Фіксація в транспортних документах номеру дозволу на рубку дозволяє здійснювати автоматичну звірку розмірно-якісних та інших характеристик деревини при лісозаготівлях та її відпуск, що перешкоджає відпуску деревини з іншого місця лісозаготівель. Інформація, яка надходить в систему від деревообробних та інших компаній, дозволяє здійснювати аналіз вторинного ринку деревини.

Перевірка законності походження деревини може проводитись як контролюючими органами влади, інспекторами – завдяки спеціалізованому програмному забезпеченню, так і громадськістю – шляхом запиту інформації відносно транспортного засобу, що перевозить деревину, за номером служби надзвичайних ситуацій.

Перевагою системи SUMAL є можливість контролю перевезення деревини в он-лайн режимі. Разом із тим на відміну від польської системи SILP, яка передбачає ідентифікацію кожного окремого сортименту, у цьому випадку одиницею контролю системи є вантажна партія лісопродукції. Незважаючи на нетривалий період її функціонування вже можна говорити про сильні сторони цієї системи.

Перше, експерти зазначають, що введення системи зумовило суттєве скорочення випадків транспортування незаконної деревини. При цьому вони відзначають, що правозастосування системи потребує подальшого посилення.

Друге, вона є відкритою для наукових закладів, що сприятиме її популяризації та підвищенню довіри до лісового сектору країни.

Третє, передбачена можливість контролю перевезення деревини як правоохоронними органами, так і пересічними громадянами.

Четверте, система була покладена в основу урядових рішень щодо реалізації Регламенту ЄС 995/2010 з питань деревини. Таким чином простежуваність руху деревини та підтвердження законності її походження відбувається шляхом внесення інформації про усі переміщення та трансакції. Це значно полегшує і спрощує налагодження системи належної обачливості.¹

¹ Комплекс заходів і процедур, які торкаються управління ризиками. Вона включає три елементи: доступ до інформації; оцінка ризиків; мінімізація виявлених ризиків. Система належної перевірки запроваджена

Для України теж цікавим є використання подібної системи для забезпечення вимог статті 294 Угоди про Асоціацію між ЄС та Україною [12] та Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» [13], що необхідно для підтвердження законності походження лісопродукції на всіх етапах ланцюга постачання – від виробника до споживача.

В контексті удосконалення єдиної державної системи електронного обліку деревини в Україні ми пропонуємо Держлісагентству України використати досвід польської системи та доповнити існуючу національну систему матеріально-грошовою оцінкою лісосічного фонду та автоматичною випискою лісорубного квитка.

З урахуванням підвищення громадянської активності в країні та низької довіри до лісової галузі у суспільстві – доцільним є використання досвіду Румунії в частині реалізації сервісу з он-лайн реєстрації деревини при її відвантаженні та контролю впродовж часу перевезення.

1.3. Удосконалена модель контролю руху та стеження деревини в Україні

Під час розробки моделі контролю руху та стеження деревини до уваги бралися попередні напрацювання з цього питання. Зокрема, на особливу увагу заслуговує робота експерта програми FLEG від Світового Банку Віталія Сторожука [14]. Ним підготовлено пропозиції по унормуванню і регламентації законності походження деревини та виробів з неї. Проектом закону визначені умови законності походження деревини для постійних лісокористувачів та надання гарантій законності переробниками деревини, сформовано систему заходів із забезпечення законності походження деревини, запропоновано державну систему реєстрації договорів купівлі-продажу деревини, передбачено державний контроль за дотриманням умов законності походження деревини.

При цьому при виборі остаточної моделі, керувалися визначеним курсом держави на дерегуляцію, скорочення присутності держави в економіці, спрощення процедур ведення бізнесу тощо. Таким чином, модель контролю руху і стеження за деревиною в Україні пропонується побудувати на основі єдиної державної системи електронного обліку деревини доповнюючи її додатковими елементами протягом трьох наступних етапів:

На першому – розробити та увести в дію програмно-інформаційний комплекс із формування єдиного реєстру декларацій про походження лісоматеріалів, що реалізуються на експорт – електронне декларування лісоматеріалів (січень 2016 року). Власне йдеться про модернізацію системи видачі сертифікатів про походження лісоматеріалів.

На другому – розробити і впровадити програмний модуль контролю транспортування необробленої деревини в режимі реального часу (січень 2017 року). Як уже було

зазначено, за своїм змістом цей програмний модуль повинен бути подібний до системи SUMAL, яка успішно реалізується в Румунії.

На третьому – розширити дію реєстру електронних декларацій про походження на лісоматеріали, що реалізуються на внутрішньому ринку (січень 2019 року) на всіх лісокористувачів. На заключному етапі очікується, що електронній реєстрації підлягатимуть усі торговельні і транспортні операції з деревиною, як обробленому, так і необробленому виді. В кінцевому підсумку це дозволить сформувати систему контролю і виходу на баланс виробництва і споживання деревини в країні, а також направлена не тільки на покращення боротьби з незаконними рубками, а й на можливість удосконалення системи менеджменту, логістики, підвищення економічної ефективності, розширення інформаційного забезпечення і відкритості державних і приватних лісопромислових компаній, а отже і підтвердження їхньої соціальної відповідальності.

Під час виконання цього проектного завдання детально опрацьовано модернізацію системи видачі сертифікатів про походження лісоматеріалів, що дає можливість не тільки покращити боротьбу із незаконними лісозаготівлями, а й зменшити корупційні ризики під час декларування законності походження лісопродукції. Таким чином реалізація першого етапу передбачає перехід від видачі сертифікатів походження лісоматеріалів до електронного декларування походження лісоматеріалів, що спрямовуються на експорт. Електронне декларування означає внесення інформації про передачу транспортної партії лісоматеріалів від покупця до продавця до банку даних. Таким чином забезпечується зв'язок між інформацією про деревину в місцях заготівлі (ідентифікатор – лісорубний квиток) та інформацією про партії лісоматеріалів (в круглому чи переробленому виді) які експортуються. Тут, варто зазначити, що електронному декларуванню, окрім необробленої деревини та пиломатеріалів, підлягають й інші групи лісоматеріалів, що зазначені в Регламенті ЄС. Таким чином, досягається іще одна мета, яка полягає у сприянні розвитку національного деревообробного виробництва, електронне декларування передбачає блокування експорту необробленої деревини, яка призначена для переробки на внутрішньому ринку.

Зупинимось більш детальноше на суті запропонованих змін щодо удосконалення існуючої моделі:

1. Для необробленої деревини та пиломатеріалів здійснюється автоматизована звірка з обсягами і розмірно-якісними характеристиками деревини, отриманої при здійсненні лісозаготівель.
2. Імпортер отримує інструмент підтвердження походження деревини, доступу до інформації про дотримання застосовного законодавства та можливості проведення перевірок. Декларант самостійно вносить інформацію до системи та відповідає за її достовірність, що нівелює можливість втручання третіх осіб під час видачі сертифікатів про походження деревини.
3. Запропоновано кілька методів перенесення інформації про походження лісоматеріалів із сировини на готову продукцію з урахуванням нормативів виходу продукції. Нормативи виходу продукції затверджуються міжвідомчою комісією.
4. Суб'єкт підприємницької діяльності отримує право декларувати відмінні від встановлених коефіцієнти виходу продукції. При цьому трансакції з перевищенням

нормативів виходу продукції відносяться до операцій з ймовірно недостовірною інформацією

5. Імпортёр, контролюючі та правоохоронні органи отримують інформацію про суб'єкти господарської діяльності, які ймовірно вносять до системи ймовірно недостовірну інформацію.

Принципи удосконаленої моделі системи контролю руху та стеження деревини в Україні (перший етап) зображено на рисунку 1 у вигляді інфографіки. На основі цієї інфографіки розроблено проект тематичного буклету щодо запропонованої національної системи контролю руху та стеження деревини з поясненням кроків, як це буде працювати, і яким чином вплине на "бізнес як зазвичай" сценарій для основних зацікавлених сторін. Шаблон цього буклету можна буде розтиражувати у випадку прийняття запропонованих змін на державному рівні.

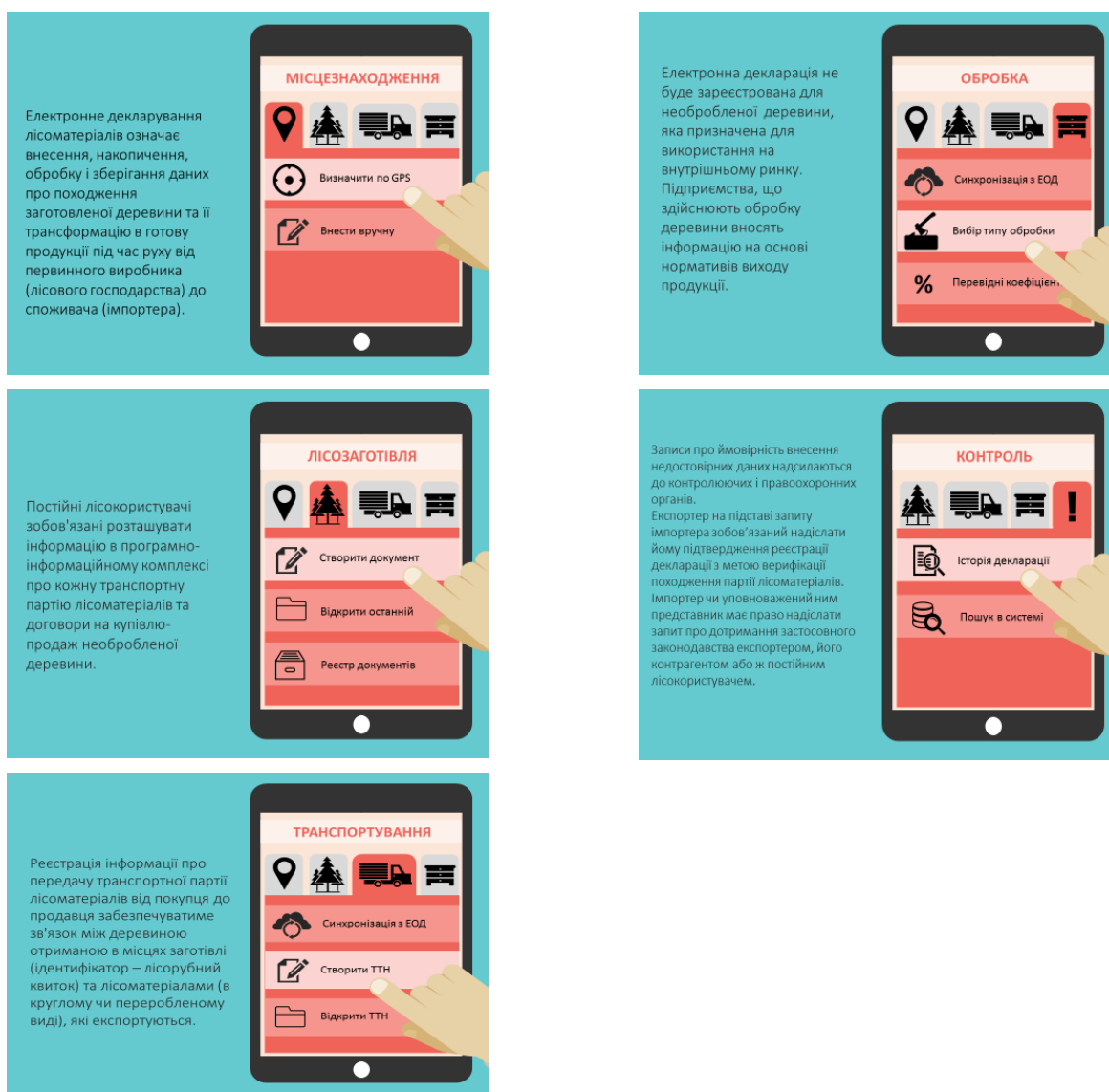

Рис.1. Принципи удосконаленої моделі системи контролю руху та стеження деревини в Україні (перший етап).

Переваги та особливості запропонованої моделі контролю руху і стеження деревини на відміну від чинного механізму видачі сертифікату про походження є такими:

- слугує інструментом виконання вимог Регламенту ЄС з питань деревини;
- перешкоджає потраплянню у ланцюги постачання незаконної деревини через реєстрацію товарно-транспортних накладних, які мають відоме походження;
- блокує вивезення необробленої деревини за кордон, яка призначена для використання на внутрішньому ринку;
- мінімізує втручання держави і виникнення корупційних ризиків;
- скасовує норму щодо подачі низки документів і отримання сертифікату на паперовому носіїві;
- запроваджує норму щодо електронного декларування походження лісоматеріалів.
- підвищує відповідальність усіх учасників лісового ринку;
- сприяє підвищенню прозорості і відкритості лісового сектору, а отже і підвищенню довіри зі сторони імпортерів;
- передбачає перехід від дозвільної до декларативної системи, що само по собі сприяє формуванню більш відповідального ставлення до культури ведення бізнесу;
- диференціює записи і електронні декларації за ризиком внесення недостовірних даних;
- запроваджує механізм перевірки другою та третьою стороною, що є одним із необхідних елементів виконання вимог Регламенту ЄС з питань деревини.

Очікується, що електронне декларування не передбачатиме стягнення коштів із декларантів. Сервіс має надаватися безкоштовно.

Особливістю запропонованої моделі є її відповідність вимогам статті 294 Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС щодо сприяння торгівлі законною лісовою продукцією. Регламент Європейського парламенту і Ради Європейського Союзу № 995/2010 від 20.10.2010 р. «Про зобов'язання операторів, що розміщують лісоматеріали і продукцію з деревини на ринку» (надалі Регламент ЄС) [16] законодавчо врегульовує принцип законності походження лісової продукції через впровадження системи належності обачливості, яка унеможливорює потрапляння у ланцюги постачання до країн ЄС деревини незаконного походження.

За відсутності міжнародно визнаного поняття «незаконних лісозаготівель» Європейський Союз спирається на законодавство країни, де здійснювалися лісозаготівлі, так зване застосовне законодавство з питань лісозаготівель, оскільки деревиною незаконного походження вважається деревина, яка була заготовлена з порушенням національного законодавства.

На основі положень Регламенту ЄС та директив FSC з питань контрольованої деревини (FSC-DIR-40-005) сформовано перелік нормативно-правових актів, які складають собою застосовне законодавство, визначено документи, що підтверджують їхнє виконання, запропоновано методику оцінки дотримання застосовного законодавства, внесені пропозиції щодо полегшення збору інформації та проведення оцінки зі сторони імпортера (оператора) або його уповноваженого представника.

Пропозиції щодо внесення змін і доповнень до законодавства з метою впровадження першого етапу удосконалення системи контролю руху і стеження за деревиною з урахуванням вимог ЄС наведені в розділі 2.

2. Пропозиції щодо змін до законодавства з метою поліпшення існуючої системи контролю руху та стеження деревини

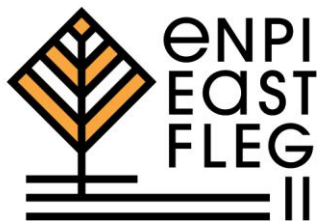
Початкові пропозиції передбачали внесення змін до Закону України “Про особливості державного регулювання діяльності суб’єктів підприємницької діяльності, пов’язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів” в редакції 16.10.2012 року. Їхній зміст полягав запровадженні електронного декларування замість видачі сертифікату про походження лісоматеріалів.

Однак у зв’язку з прийняттям Закону України “Про особливості державного регулювання діяльності суб’єктів підприємницької діяльності, пов’язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів” [15] щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді № 325-VIII від 09.04.2015 року виникла необхідність перегляду пропозицій в контексті нової законодавчої норми, відповідно до якої сертифікат про походження лісоматеріалів має видаватися постійними лісокористувачами.

Проведений аналіз і обговорення можливої реалізації зазначеної норми означає втручання одного господарюючого суб’єкта (лісового підприємства) в роботу іншого (деревообробного підприємства), що суперечить основоположним принципам ринкової економіки і функціонування господарських суб’єктів. Таким чином, виникає необхідність у відміні цієї норми або наділенні додатковими (контрольними) повноваженнями лісогосподарських підприємств, що йде в розріз із курсом держави на дерегулювання економіки.

Подальше обговорення і консультації з представниками Державного агентства лісових ресурсів і зацікавленими сторонами зумовило формування заключних пропозицій щодо відтермінування введення в дію статті 3 Закону України «Про внесення змін до Закону України “Про особливості державного регулювання діяльності суб’єктів підприємницької діяльності, пов’язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів” щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді» та переходу на електронне декларування походження лісоматеріалів, як це було запропоновано в початковому варіанті.

Детальні пропозиції у вигляді проекту змін і доповнень до Закону України “Про особливості державного регулювання діяльності суб’єктів підприємницької діяльності, пов’язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів”, проекту Постанови Кабінету Міністрів України та проекту наказу Мінагрополітики України щодо впровадження

www.enpi-fleg.org

першого етапу удосконалення системи контролю руху і стеження деревини з урахуванням вимог ЄС наведені в додатках 1 і 2.

Підготовлені пропозиції були направлені до Державного агентства лісових ресурсів України для подальшого використання при реалізації низки завдань по реформуванню лісової галузі країни.

3. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ХІД ВИКОНАННЯ ПРОЕКТНОГО ЗАВДАННЯ

Пропозиції вносилися та обговорювалися на круглих столах 16 червня та 21 липня 2015 року, а також семінарі 22 липня 2015 року.

З матеріалами круглих столів і семінару (презентації та пропозиції) можна ознайомитися на національному офіційному сайті програми “ENPI East FLEG II” за такими посиланнями:

<http://www.fleg.org.ua/news/1047> (круглий стіл «Удосконалення законодавчого забезпечення системи контролю руху деревини в Україні: пропозиції та обговорення» (перший раунд));

<http://www.fleg.org.ua/news/1104> (круглий стіл «Удосконалення законодавчого забезпечення системи контролю руху деревини в Україні: пропозиції та обговорення» (другий раунд));

<http://www.fleg.org.ua/news/1111> (семінар на тему «Лісова сертифікація та система належної обачливості як інструмент забезпечення Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС»).

З відео трансляцією круглого столу від 16 червня 2015 року (перший раунд) можна познайомитися за посиланнями: <http://youtu.be/Jd1b-OuURLI> та

<http://youtu.be/igrcQzzP6iM>

З відео трансляцією круглого столу від 21 липня (другий раунд) та семінару від 22 липня 2015 року (яка складається з трьох частин) можна познайомитися за посиланнями: http://youtu.be/Yps89Ww_8U <http://youtu.be/5IYjeY6vQoE> та <http://youtu.be/UBOiAe7CR8k>

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції створення єдиної державної системи електронного обліку деревини” від 16 вересня 2009 року № 1090-р <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1090-2009-%D1%80>
2. Наказ Держкомлісгоспу України “Про затвердження форми Сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій та Інструкції щодо заповнення форми Сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій” від 07 вересня 2007 року № 528 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1111-07>
3. Наказ Держкомлісгоспу України “Про затвердження Стандарту адміністративної послуги з видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій” від 7 вересня 2009 року № 230 http://www.dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article.jsessionid=59A725F4F8E47C782E9D2945EC67E82C.app1?art_id=66589&cat_id=65319
4. Закордонний досвід налагодження систем контролю руху і стеження деревини http://www.fleg.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/Zvit_Zakordonnyj-dosvid-kontrolyu-za-ruhom-derevyiny.pdf
5. SDC. Available at: <http://www.sdc.se/default.asp?id=1007&ptid>
6. Felix Tools. Available at: <http://www.felixforst.at/>
7. Józef Oleński, Zbigniew Olejniczak, Jerzy S. Nowak. Informatyka Strategie i zarządzanie wiedza. Polskie Towarzystwo Informatyczne – Oddział Górnośląski, Katowice 2005, P. 56
8. Eugen Iordache, Rudolf Derczeni: "Communication problems at implementing information systems in the management of Romanian state forests". Mathematical Methods and Applied Computing, ACC '09 - Proceedings of the Applied Computing Conference, Vouliagmeni, Athens, Greece, 28-30 September, ISBN: 978-960-474-124-3, pp. 616-621, 2009. Available at: <http://www.wseas.us/elibrary/conferences/2009/vouliagmeni/ACMM/ACMM2-38.pdf>
9. SUMAL. Available at: <http://apepaduri.gov.ro/categorie/sumal/>
10. Controlled Wood Risk Assessment for Romania, Version: 1-0, 2012. Available at: http://www.certificareforestiera.ro/doc/CWRA_RO_V1-0_14.08.2012.pdf
11. Hotărârea nr. 470/2014 pentru aprobarea Normelor referitoare la proveniența, circulația și comercializarea materialelor lemnoase. Available at: <http://60relbnsu.blogspot.ro/p/hotararea-nr.html>
12. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом України від 16.09.2014 р. № 1678-VII http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page
13. Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» від 08.09.2015 р. № 2860-IV <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2860-15>
14. В. Сторожук Пропозиції з удосконалення законодавства щодо забезпечення законності походження деревини в процесі її обігу в Україні: Частина I. Формування

www.enpi-fleg.org

основних положень проекту регуляторного акту; Частина II. Аналіз сучасного стану та пропозиції з аормування державної системи забезпечення раконності походження деревини в процесі її обігу в Україні http://fleg1.fleg.org.ua/fileadmin/user_upload/ufs/04.%20Program%20Information/4.02%20Program%20Components/4.02.05%20Public%20Awareness/Storozhuk_zakonnist_pohodjennia_120512-5.pdf

15. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів" щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді» <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2860-15>

16. Regulation (EU) No 995/2010. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010R0995>

Додаток 1**ПРОПОЗИЦІЇ
щодо переходу до електронного декларування походження лісоматеріалів**

Проект

Закон України

«Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів»

Преамбулу викласти в редакції:

«Цей Закон визначає особливий правовий режим експорту та реалізації лісоматеріалів та виготовленої них продукції з урахуванням вимог статті 294 Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС.»

Статтю 1 викласти в редакції:

«Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

Лісоматеріали та виготовлена з них продукція – товари, які згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) відповідають таким групам і кодам товарів: в групі 44 «Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля»: 4401; 4403; 4406; 4407; 4408; 4409; 4410; 4411; 4412; 44130000; 441400; 4415; 44160000; 4418; група 47 «Маса з деревини або з інших волокнистих целюлозних матеріалів; папір або картон, одержані з відходів та макулатури»; група 48 «Папір і картон; вироби з паперової маси, паперу або картону»; в групі 94 «Меблі; постільні речі, матраци, матрацні основи, диванні подушки та аналогічні набивні речі меблів, світильники та освітлювальні прилади, в іншому місці не зазначені; світлові покажчики, табло та подібні вироби; збірні будівельні конструкції»: 940330; 940340; 94035000; 940360; 94039030; 94060020.

цінні та рідкісні породи дерев – акація, берека, вишня, груша, горіх, каштан, тис ягідний, черешня, явір, ялівець.»

Статтю 2 викласти в редакції:

«Стаття 2. Заборона експорту лісоматеріалів та виготовленої з них продукції цінних та рідкісних порід дерев

Вивезення за межі митної території України лісоматеріалів та виготовленої з них продукції цінних та рідкісних порід дерев забороняється.»

Статтю 3 Закону викласти в редакції:

www.enpi-fleg.org

«Стаття 3. Електронне декларування походження лісоматеріалів та виготовленої з них продукції

Реалізація суб'єктами підприємницької діяльності лісоматеріалів та виготовленої з них продукції, крім передбачених статтею 2 цього Закону, допускається при умові електронного декларування походження лісоматеріалів.

Порядок електронного декларування походження лісоматеріалів затверджується Кабінетом Міністрів України.

Електронне декларування походження лісоматеріалів покладається на суб'єкт підприємницької діяльності, що здійснює їхню реалізацію на експорт.

Митне оформлення лісоматеріалів здійснюється за умови внесення електронної декларації до єдиного реєстру декларацій про походження лісоматеріалів та виготовленої з них продукції».

Проект

Постанова Кабінету Міністрів України
«Про затвердження Порядку електронного декларування походження
лісоматеріалів»

Відповідно до статті 3 Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» Кабінет Міністрів **п о с т а н о в л я є**:

1. Затвердити Порядок електронного декларування походження лісоматеріалів та виготовленої з них продукції для здійснення експортних операцій, додається.
2. Державному агентству лісових ресурсів України спільно Державною митною службою України в шестимісячний термін розробити і увести в експлуатацію програмно-інформаційний комплекс з формування єдиного реєстру декларацій про походження лісоматеріалів та виготовленої з них продукції, підготувати інструктивні матеріали.
3. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Тимчасового порядку видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій» від 21.12.2005 р. № 1260.
4. Постанова набуває чинності з 1 січня 2016 року.

Прем'єр-міністр України

А.Яценюк

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від _____ 2015 р. № _____

**Порядок
електронного декларування походження лісоматеріалів**

1. У цьому Порядку наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

Застосовне законодавство – чинне законодавство України, яке охоплює такі аспекти: право на здійснення лісозаготівель в межах законних прав; плата за права заготівлі та деревину включно з податками на заготівлю деревини; заготівля деревини у відповідності з лісовим та екологічним законодавством в т.ч. управління лісами і збереження біорізноманіття у випадках безпосередньо пов'язаних із заготівлею деревини; права третіх сторін щодо використання лісових ресурсів та власності, що можуть мати стосунок до заготівлі деревини; торговельні і митні відносини в лісовому секторі.

Ідентифікатор походження – унікальні серія, номер і дата видача лісорубного квитка, номер кварталу і виділа, назва лісництва і постійного лісокористувача чи лісовласника.

Контрагент – суб'єкт підприємницької діяльності, який є постачальником лісоматеріалів експортеру.

2. Цей Порядок визначає механізм електронного декларування походження лісоматеріалів та виготовленої з них продукції (далі – декларація) для здійснення експортних операцій.

3. Дія цього Порядку поширюється на всіх суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності, що здійснюють експортні операції з лісоматеріалами та виготовленої з них продукції (далі – експортерами) та їхніх контрагентів.

4. Електронна декларація є обов'язковим документом при здійсненні експорту лісоматеріалів та виготовленої з них продукції.

5. Електронна декларація подається на кожну транспорту партію лісоматеріалів та виготовленої з них продукції, оформлену одним товаросупровідним документом.

6. Електронне декларування разом із доступом до програмно-інформаційного комплексу з формування єдиного реєстру декларацій про походження лісоматеріалів та виготовленої з них продукції здійснюється на безоплатній основі.

7. Постійні лісокористувачі та лісовласники, що здійснюють реалізацію лісоматеріалів та виготовленої з них продукції експортерам або їхнім

контрагентам розташовують інформацію про обсяги, розмірно-якісні характеристики кожної відвантаженої партії, походження та сортиментну структуру лісозаготівель в програмно-інформаційному комплексі з формування єдиного реєстру декларацій про походження лісоматеріалів та виготовленої з них продукції (далі реєстр) на підставі виписаних лісорубних квитків, товарно-транспортних або залізничних накладних про перевезення лісоматеріалів й виготовленої з них продукції та договорів купівлі-продажу необробленої деревини.

8. При реєстрації договорів купівлі-продажу необробленої деревини постійними лісокористувачами та лісовласниками зазначається первинний ринок її споживання (внутрішній або зовнішній). Договори купівлі-продажу необробленої деревини, укладені відповідно до Положення про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини, затвердженого наказом Державного комітету лісового господарства від 19.02.2007 р. № 42 вважаються такими, де первинним є внутрішній ринок споживання.

9. Експортери та їхні контрагенти отримують доступ лише до частини реєстру, яка пов'язана з придбання ними партій лісоматеріалів та виготовленої з них продукції та ідентифікатором походження.

10. Експортер чи контрагент, які реалізують продукцію з деревини, що зазнала обробку вносять інформацію до реєстру з урахуванням нормативів виходу продукції. Нормативи виходу продукції затверджуються міжвідомчою комісією до складу якої входять по одному представнику від Мінекономіки України, Мінагрополітики України, Держлісагентства України, Державної митної служби України, Торгово-Промислової Палати України, кожної з Асоціацій деревообробних, деревопереробних і меблевих підприємств України, які зареєстровані в установленому порядку, вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації, які здійснюють підготовку фахівців за напрямом підготовки «деревооброблювальні технології».

11. Експортер і контрагент зобов'язані забезпечити збереження інформації про походження кожної отриманої партії лісоматеріалів та коректне перенесення її на партії лісоматеріалів та виготовленої з них продукції, що підлягають реалізації. Перенесення інформації про походження здійснюється одним із трьох методів.

11.1. Перший, перевідний – ідентифікатор походження придбаної партії лісоматеріалів та виготовленої з них продукції (вхідні лісоматеріали) безпосередньо переноситься на партію лісоматеріалів та виготовленої з них продукції, що підлягає реалізації (вихідні лісоматеріали) не припускаючи фізичне змішування з лісоматеріалами інших партій з урахування нормативів виходу продукції.

11.2. Другий, процентний – два та більше ідентифікатора походження вхідних лісоматеріалів переносяться на вихідні лісоматеріали з зазначенням відсоткового внеску кожного з вхідного ідентифікатора. При реалізації даного методу передбачається фізичне змішування виключно тих вхідних лісоматеріалів, ідентифікатори походження, яких зазначені у вихідних лісоматеріалах з урахування нормативів виходу продукції.

11.3. Третій, балансовий – два та більше ідентифікатора походження вхідних лісоматеріалів переносяться на вихідні лісоматеріали без зазначення відсоткового значення кожного із вхідного ідентифікатора. При реалізації даного методу передбачається фізичне змішування тих вхідних лісоматеріалів, ідентифікатори походження, яких зазначені у вихідних лісоматеріалах з урахування нормативів виходу продукції.

11.4. Перевідний і процентний методи можуть застосовуються до усіх груп лісоматеріалів та виготовленої з них продукції. Для деревини в необробленому виді та пиломатеріалів (код 4407) використовуються в обов'язковому порядку.

11.5. Балансовий метод може застосовуватися до усіх груп лісоматеріалів та виготовленої них продукції окрім деревини в необробленому виді та пиломатеріалів (код 4407). При його застосуванні експортер або його контрагент самостійно обирає рівень деталізації ідентифікатора походження лісоматеріалів.

12. При внесенні інформації про коефіцієнти виходу продукції, які перевищують нормативні, програмно-інформаційний комплекс генерує запис про ймовірність внесення недостовірних даних. Цей запис стає невід'ємною частиною ідентифікатора походження лісоматеріалів.

13. Записи про ймовірність внесення недостовірних даних до реєстру надсилаються до контролюючих і правоохоронних органів для подальшого використання в їхній діяльності.

14. Внесення до реєстру інформації про партію вихідних лісоматеріалів експортером і підтвердження її реєстрації означає подання ним електронної декларації. Для деревини в необробленому виді реєстрація є можливою у разі її верифікації з договором купівлі-продажу необробленої деревини призначеної для зовнішнього ринку споживання.

15. Експортер на підставі запиту оператора чи імпортера зобов'язаний надіслати йому підтвердження реєстрації декларації з метою верифікації походження партії лісоматеріалів.

16. Імпортер чи уповноважений ним представник має право надіслати запит про дотримання застосовного законодавства експортером, його контрагентом або ж постійним лісокористувачем чи лісовласником. Додаткові відомості про дотримання застосовного законодавства можуть бути отримані на основі запитів до Держлісагентства України, інших центральних органів виконавчої влади, наукових і освітніх установ, неурядових громадських організацій тощо.

17. Імпортер чи уповноважений ним представник має право перевірити достовірність поданої інформації про дотримання застосовного законодавства експортером, його контрагентом або ж постійним лісокористувачем чи лісовласником. Перевірка не може передбачати надання інформації, яка становить конфіденційну, таємну і службову інформацію.

Додаток 2

**ПРОПОЗИЦІЇ
щодо визначення і оцінки застосовного законодавства з питань
лісозаготівель в Україні**

Проект

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

від _____ 2015 р. м. Київ № _____

Про застосовне законодавство
з питань лісозаготівель в Україні

Відповідно до статті 294 «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», сприяння реалізації Регламенту Європейського парламенту і Ради Європейського Союзу № 995/2010 від 20.10.2010 р. «Про зобов'язання операторів, що розміщують лісоматеріали і продукцію з деревини на ринку» та задля підвищення конкурентоспроможності продукції підприємств лісової галузі на ринках Європейського Союзу

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити перелік нормативно-правових актів, які формують собою застосовне законодавство з питань лісозаготівель в Україні, згідно додатку 1.
2. Державному агентству лісових ресурсів України в двомісячний термін розробити методичні рекомендації з оцінки застосовного законодавства з питань лісозаготівель в Україні.
3. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра з питань європейської інтеграції Рутицьку В.В.

Міністр Павленко О.М.

ЗАСТОСОВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО З ПИТАНЬ ЛІСОЗАГОТІВЕЛЬ УКРАЇНИ

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи
1. Юридичні права на лісозаготівлі			
1.1. Права землекористування і управління			
1.1.1. Державна та податкова реєстрація (господарюючий суб'єкт має бути зареєстрований відповідно до законодавства країни)	Суб'єкт господарської діяльності (постійний лісокористувач та лісовласник)	1. Закон України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців" від 15.05.2003 р. № 755-IV 2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI 3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV	Витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (ЄДРПОУ). 1. Державний акт на право постійного користування земельними лісовими ділянками (для постійних лісокористувачів). 2. Планові картографічні матеріали лісовпорядкування (для державних лісгосподарських підприємств у разі відсутності державних актів на право постійного користування). 3. Державний акт на право власності на земельну ділянку (для приватних і комунальних лісів до грудня 2012 р.). 4. Свідоцтво про право власності до нерухоме майно (приватних і комунальних лісів з січня 2013 р.)
1.1.2. Права землекористування та землеволодіння (у постійного лісокористувача або лісовласника мають бути відповідні документи, які засвідчують його законні права здійснювати лісгосподарську діяльність на визначеній території)	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. №3852-XII 2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III 3. Закон України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень" від 01.07.2004 р. № 1952-IV	
1.2. Ліцензії лісових концесій			
Законодавство, що є незастосовним для України			

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи
1.3. Управління і планування лісозаготівель <i>(Законодавчі вимоги з питань планування лісозаготівельної діяльності включаючи питання таксації лісу)</i>			
1.3.1. План організації лісового господарства та розрахункова лісосіка	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. №3852-XII 2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-XII 3. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 12.06.1992 р. № 2456-XII 4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони біорізноманіття» від 09.04.2015 р. № 323-VIII 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів та встановлення лімітів користування ресурсів загальнодержавного значення» від 10.08.1992 р. № 459 6. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Інструкції про порядок погодження та затвердження розрахункових лісосік» від 05.02.2007 р. № 38	1. Проект організації та розвитку лісового господарства. 2. Розрахункова лісосіка для постійних лісокористувачів (власників лісів). 3. Дозволи на спеціальне використання лісових ресурсів та ліміти на користування ресурсами в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) загальнодержавного значення та місцевого значення.
1.3.2. Планування річних обсягів рубань	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. №3852-XII 2. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил головного користування» від 23.12.2009 р. №384 3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат» від 22 жовтня 2008 р. № 929 4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07.1995 р. №555 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження покращення якісного складу лісів» від 12.05.2007 р. №724	1. Зведена відомість чергової річної лісосіки головного користування. 2. План проведення санітарно-оздоровчих заходів у лісах. 3. Зведена відомість насаджень, що потребують проведення санітарно-оздоровчих заходів. 4. План проведення рубок формування та оздоровлення лісів.

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи
1.3.3. Відведення та таксація лісосік	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. №3852-XII 2. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9 3. Наказ Державного комітету лісового господарства Ради Міністрів СРСР «Настанова по відводу і таксації лісосік у лісах СРСР» від 27.12.1968 р. (для інших постійних лісокористувачів)	1. Польова перелікова відомість. 2. Нумераційні відомості при здійсненні вибірових санітарних рубок. 3. Акт відведення лісосіки. 4. План інструментальної зйомки ділянки, відведеної в рубку. 5. Акт з перевірки з відведення і таксації лісосік у лісах.
1.4. Дозвільні документи на ведення лісозаготівель (Законодавчі вимоги, які регламентують видачу лісорубного квитка)	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. №3852-XII 2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про врегулювання питань спеціального використання лісових ресурсів» від 23.05.2007 р. №761 4. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9	Лісорубний квиток
2. Податки і збори			
2.1. Сплата ліцензійних платежів і зборів за лісозаготівельну діяльність	Суб'єкт господарської діяльності (постійний лісокористувач)	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-V	Довідка про відсутність заборгованості по сплаті рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів (видає податкова інспекція).
2.2. Податок на додану вартість та інші податки з продажу	Суб'єкт господарської діяльності (постійний лісокористувач, лісовласник)	1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI	Довідка про відсутність заборгованості по сплаті податку на додану вартість (видає податкова інспекція).
2.3. Податок на прибуток	Суб'єкт господарської діяльності (постійний лісокористувач, лісовласник)	1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI	Довідка про відсутність заборгованості по сплаті податку на прибуток (видає податкова інспекція).
3. Лісозаготівельна діяльність			
3.1. Нормативи лісозаготівельної діяльності			
3.1.1. Нормативи організаційно-технічних	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 2. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил головного користування» від 23.12.2009 р. № 384	1. Лісорубний квиток. 2. Технологічна карта розробки лісосіки.

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи
елементів проведення рубок		3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат» від 22 жовтня 2008 р. № 929 4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07.1995 р. № 555 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження покращення якісного складу лісів» від 12.05.2007 р. № 724 6. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9 7. Наказ Державного комітету лісового господарства Ради Міністрів СРСР «Настанова по відводу і таксації лісосік у лісах СРСР» від 27.12.1968 р. (для інших постійних лісокористувачів)	3. Договір на виконання лісозаготівельних робіт з додатком (для організацій, які надають послуги по заготівлі деревини).
3.1.2. Нормативи технологічного облаштування лісосік	Суб'єкт господарської діяльності, що здійснює лісозаготівлі (постійний лісокористувач, лісовласник, сторонні підприємства)	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 2. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил головного користування» від 23.12.2009 р. № 384 3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат» від 22 жовтня 2008 р. № 929 4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07.1995 р. № 555 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження покращення якісного складу лісів» від 12.05.2007 р. № 724 6. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9 7. Наказ Державного комітету лісового господарства Ради Міністрів СРСР «Настанова по відводу і таксації лісосік у лісах СРСР» від 27.12.1968 р. (для інших постійних лісокористувачів)	1. Лісорубний квиток. 2. Технологічна карта розробки лісосіки. 3. Договір на виконання лісозаготівельних робіт з додатком (для організацій, які надають послуги по заготівлі деревини). 4. Акт огляду місця заготівлі деревини

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи
3.2. Ділянки лісу і види, що охороняються (законодавчі вимоги щодо заповідних територій, а також охорони рідкісних і зникаючих видів, включаючи їхні оселища)	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-XII 2. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-XII 3. Закон України «Про тваринний світ» від 13.12.2001 р. № 2894-III 4. Закон України про рослинний світ від 9.04.1999 р. № 591-XIV 5. Закон України «Про червону книгу України» від 07.02.2002 р. № 3055-III 6. Закон України «Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України» від 21.09.2000 р. № 1989-III 7. Закон України «Про екологічну мережу України» від 24.06.2004 р. № 1864 8. Закон України «Про ратифікацію конвенції про охорону біологічного різноманіття» від 29.11.1994 р. № 257/94 – ВР 9. Закон України «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ в Європі» від 29.10.1996 р. № 436/96-ВР 10. Закон України «Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, які мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів» від 29.10.1996 р. № 437/96-ВР 11. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони біорізноманіття» від 09.04.2015 р. № 323-VIII 12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Зелену книгу України» від 29.08.2002 р. № 1286 13. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Переліку рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні і заносяться до Зеленої книги України» від 16.10.2009 р. № 545 14. Червона книга України : Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с. 15. Червона книга України: Тваринний світ/ за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с. 16. Наказ Мінкопприроди і Держкомлісгоспу України «Методичні вказівки щодо режиму збереження лісових екосистем на територіях природно-заповідного фонду України різних категорій» від 24.12.2003 р. № 185/210-А 17. Наказ Мінкопприроди України «Про затвердження Інструкцій по оформленню охоронних зобов'язань на території об'єктів природно-заповідного фонду» від 25.02.2013 р. № 65	1. Паспорт об'єкта природно-заповідного фонду. 2. Охоронні зобов'язання об'єкта природно-заповідного фонду.

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи
3.3. Екологічні нормативи			
3.3.1. Природоохоронні вимоги при здійсненні лісозаготівель	Суб'єкт господарської діяльності, що здійснює лісозаготівлі (постійний лісокористувач, лісовласник, сторонні підприємства)	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 2. Закон України «Про екологічну експертизу» від 9.02.1995 р. № 4585-ВР 3. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил головного користування» від 23.12.2009 р. № 384 4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат» від 22 жовтня 2008 р. № 929 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07.1995 р. № 555 6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження покращення якісного складу лісів» від 12.05.2007 р. № 724 7. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9 8. Наказ Державного комітету лісового господарства Ради Міністрів СРСР «Настанова по відводу і таксації лісосік у лісах СРСР» від 27.12.1968 р. (для інших постійних лісокористувачів)	1. Лісорубний квиток. 2. Технологічна карта розробки лісосіки. 3. Договір на виконання лісозаготівельних робіт з додатком (для організацій, які надають послуги по заготівлі деревини). 4. Акт огляду місця заготівлі деревини.
3.3.2. Залишення на лісосіці цінних компонентів лісу	Суб'єкт господарської діяльності, що здійснює лісозаготівлі (постійний лісокористувач, лісовласник, сторонні підприємства)	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 2. Закон України «Про екологічну експертизу» від 9.02.1995 р. № 4585-ВР 3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони біорізноманіття» від 09.04.2015 р. № 323-VIII 4. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил головного користування» від 23.12.2009 р. № 384 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат» від 22 жовтня 2008 р. № 929 6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07.1995 р. № 555 7. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9 8. Наказ Державного комітету лісового господарства Ради Міністрів СРСР «Настанова по відводу і таксації лісосік у лісах СРСР» від 27.12.1968 р. (для інших постійних лісокористувачів)	1. Польова перелікова відомість. 2. Лісорубний квиток. 3. Технологічна карта розробки лісосіки. 4. Акт огляду місця заготівлі деревини

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи
3.4. Охорона здоров'я і безпека	Суб'єкт господарської діяльності, що здійснює лісозаготівлі (постійний лісокористувач, лісовласник, сторонні підприємства)	1. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. № 2694-XII 2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки» від 26.10.2011 р. № 1107 3. Рекомендації по використанню Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4-12-05) на підприємствах Держкомлісгоспу України. 4. Наказ Держкомлісгоспу України «Типове положення Про основні зобов'язання, права і відповідальність керівників та фахівців підприємств і організацій лісового господарства України в сфері охорони праці, пожежної і радіаційної безпеки, безпеки дорожнього руху» від 02.09.2003 р. № 156 5. Наказ Держкомлісгоспу України «Інструкція з охорони праці під час розробки лісосік з використанням бензомоторних пил» від 27.11.2001 р. № 120 6. Наказ Держнаглядохоронпраці України «Про затвердження Правил охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості» від 13.07.2005 р. № 119 7. Наказ Держнаглядохоронпраці України «Про затвердження норм безоплатної видачі спецодягу, спецвзуття та інших засобів особистого захисту робітникам лісового господарства» від 25.04.2005 р. № 65 8. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 р. № 4004-XII 9. Наказ МОЗ України «Про затвердження державних санітарних правил «Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України» від 02.02.2005 р. № 54	1. Дозвіл на початок виконання роботи підвищеної небезпеки. 2. Технологічна карта розробки лісосіки. 3. Протоколи навчання працівників правилам охорони праці і техніки безпеки. 4. Журнали обліку інструктажів з охорони праці. 5. Особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів. 6. Матеріали проходження медичної комісії.

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи
3.5. Законне працевлаштування	Суб'єкт господарської діяльності, що здійснює лісозаготівлі (постійний лісокористувач, лісовласник, сторонні підприємства)	1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII 2. Закон України «Про громадські об'єднання» від 16.06.1992 р. № 2461-XII 3. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» від 15.09.1999 р. № 1045-XIV 4. Конвенції МОТ ратифіковані Україною: 4.1. Угода на заборону використання примусової праці (1930); 4.2. Угода на свободу об'єднань і захисту права організацій (1948); 4.3. Угода про міграцію зайнятості (1949); 4.4. Угода про право на організацію та укладення колективних договорів (1949); 4.5. Угода про рівноправну винагороду (1951); 4.6. Угода про відміну примусової праці (1957); 4.7. Угода щодо відсутності дискримінації (1958); 4.8. Угода про встановлення мінімальної заробітної платні (1970); 4.9. Угода про мінімальний вік для приймання на роботу (1973); 4.10. Угода щодо професійної безпечної та здорової роботи (1981); 4.11. Угода про заборону найгірших форм дитячої праці (1999); 4.12. Угода про безпеку праці і охорони здоров'я в лісовому секторі (1998)	1. Наказ про приймання на роботу. 2. Відомості про кваліфікацію робітників у відповідності до займаної посади (свідоцтва, атестати, сертифікати). 3. Звіт з праці. 4. Довідка про відсутність заборгованості зі сплати податку на доходи фізичних осіб і перерахування єдиного соціального внеску. 5. Колективний договір.
4. Права третіх осіб			
4.1. Традиційні права (поняття традиційних прав відсутні в лісовому законодавстві, але його можна співвіднести з поняттям «загального використання лісових ресурсів»)	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-XII 2. Закон України про рослинний світ від 9.04.1999 р. № 591-XIV 3. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 4. Наказ Мінагрополітики України «Про затвердження Правил використання корисних властивостей лісів» від 14.08.2012 р. № 502	Довідка у довільній формі про відсутність фактів обмеження прав загального користування лісовими ресурсами.
4.2. Вільна попередня і свідомо згода (йдеться про незастосовні в Україні законодавчі норми щодо передачі реалізації традиційних прав і ведення лісового господарства лісокористувачеві)			
4.3. Права корінних народів (не застосовна в Україні норма)			

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи
5. Торгівля і транспорт (містить вимоги до усіх суб'єктів підприємницької діяльності)			
5.1. Класифікація видів, кількості і якості продукції	Усі суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють виробництво деревини у круглому виді, її переробку або перепродаж	1. ДСТУ 4020-2-2001 «Методи виміру об'ємів. Частина 2 Лісоматеріали круглі» 2. ГОСТ 2292-88 Лесоматериалы круглые. Маркировка, сортировка, транспортирование, методы измерений и приема 3. ГОСТ 9463-88. Лесоматериалы круглые хвойных пород. Технические условия 4. ГОСТ 9462-88. Лесоматериалы круглые лиственных пород. Технические условия 5. ГОСТ 2140-81. Пороки древесины. Классификация, термины и определения, способы измерения 6. ГОСТ 3243-88. Дрова. Технические условия 7. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Тимчасової інструкції з електронного обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки на підприємствах Державного агентства лісових ресурсів України» від 27.06.2012 р. № 202	Відомості про вид продукції, породу, об'єм і якість у товарно-транспортній накладній
5.2. Торгівля і транспортування	Усі суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють виробництво деревини у круглому виді, її переробку або перепродаж	1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV 2. Закон України «Про підприємство» від 07.02.1991 р. № 698-XII 3. Закон України про ціни та ціноутворення» від 21.06.2012 р. № 5007-VI 4. Наказ Держкомлісгоспу України «Щодо вдосконалення механізмів продажу необробленої деревини» від 19.02.2007 р. № 42 5. Наказ Міністерства транспорту України та Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку роботи вантажного автомобіля» від 29.12.1995 р. № 488/346 6. Наказ Мінінфраструктури та Мінагрополітики «Про затвердження спеціалізованої форми товарно-транспортної накладної при перевезенні деревини автомобільним транспортом (ТТН – ліс)» від 29.11.2013 р. № 961/707	1. Договора купівлі-продажу лісопродукції. 2. Свідоцтво переможця аукціонних торгів. 3. Рахунки-фактури і специфікації на лісопродукцію. 4. Товаро-транспортні накладні.

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи
5.3. Закордонна торгівля і трансферне ціноутворення	Усі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності	1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-XII 2. Закон України «Про особливості державного врегулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» від 08.09.2005 р. № 2860-IV 3. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів" щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді» від 09.04.2015 р. № 325-VIII	1. Зовнішньоекономічний контракт. 2. Рахунки-фактури із специфікацією.
5.4. Митні правила	Усі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності	1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-XII 2. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI 3. Закон України «Про особливості державного врегулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» від 08.09.2005 р. № 2860-IV 4. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів" щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді» від 09.04.2015 р. № 325-VIII 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Тимчасового порядку видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій» від 21.12.2005 р. № 1260 6. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення державного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України» від 5.10.2011 р. № 103 7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку товарів, на які встановлено обмеження щодо переміщення через митний кордон України» від 21.05.2012 р. № 436 8. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження форми Сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій та Інструкції щодо заповнення форми Сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій» від 07.09.2007 р. № 528 9. Наказ Мінагрополітики України «Про внесення зміни до Інструкції щодо заповнення форми Сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій» від 20.08.2012 р. № 513 10. Державний гігієнічний норматив «Гігієнічний норматив питомої активності радіонуклідів ¹³⁷Cs і ⁹⁰Sr в деревині і продукції із деревини» затверджений наказом МОЗ України від 31.10.2005 р. № 573	1. Зовнішньоекономічний контракт. 2. Рахунки-фактури і специфікації. 3. Перелік цінних і рідкісних порід дерев заборонених до експорту. 4. Вантажна митна декларація. 5. Товарно-транспортні накладні: - міжнародна автомобільна накладна (CMR); - міжнародна залізнична накладна; - коносамент. 6. Сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій. 7. Фітосанітарний сертифікат. 8. Сертифікат на вміст радіоактивних речовин. 9. Екологічний сертифікат.

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи
5.5. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що знаходяться під загрозою зникнення (CITES)			
Незастосовне для України внаслідок відсутності деревних видів занесених до додатків	-	1. Закон України «Про приєднання України до Конвенції про міжнародну торгівлю видами флори і фауни, що перебувають під загрозою зникнення» від 14.05.1999 р. № 662-XIV	-

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОЦІНКИ ЗАСТОСОВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА З ПИТАНЬ ЛІСОЗАГОТІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Вступ

Стаття 294 «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», передбачає сприяння торгівлі законною і сталою лісовою продукцією. Регламент Європейського парламенту і Ради Європейського Союзу № 995/2010 від 20.10.2010 р. «Про зобов'язання операторів, що розміщують лісоматеріали і продукцію з деревини на ринку» (надалі Регламент ЄС) розкриває принцип законності лісової продукції через систему належності обачливості, впровадження якої унеможливорює потрапляння у ланцюги постачання до країн ЄС деревини незаконного походження.

За відсутності міжнародно визнаного поняття «незаконних лісозаготівель» Європейський Союз спирається на законодавство країни, де здійснювалися лісозаготівлі, так зване застосовне законодавство з питань лісозаготівель.

Система належної обачливості зобов'язує оператора (імпортера) отримати інформацію про застосовне законодавство країни лісозаготівлі та оцінити ризики постачання деревини незаконного походження.

Методичні рекомендації покликані деталізувати перелік нормативно-правових актів, які складають собою застосовне законодавство, визначити документи, що підтверджують їх виконання, запропонувати методику оцінку дотримання застосовного законодавства, полегшити збір інформації та проведення оцінки зі сторони оператора або його уповноваженого представника.

Методичні рекомендації призначені для використання постійними лісокористувачами та лісовласниками, органами виконавчої влади, що формують та реалізують державну політику у сфері лісового господарства, органами сертифікації, операторами, їхніми контрагентами та уповноваженими представниками.

Терміни та визначення

Незаконна лісозаготівля – лісозаготівля з порушенням застосовного законодавства країни заготівлі.

Застосовне законодавство – чинне законодавство України, яке охоплює такі аспекти: право на здійснення лісозаготівель в межах законних прав; плата за права заготівлі та деревину включно з податками на заготівлю деревини; заготівля деревини у відповідності з лісовим та екологічним законодавством в т.ч. управління лісами і збереження біорізноманіття у випадках безпосередньо пов'язаних із заготівлею деревини; права третіх сторін щодо використання лісових ресурсів та власності, що можуть мати стосунок до заготівлі деревини; торговельні і митні відносини в лісовому секторі.

Оператор – будь-яка юридична чи фізична особа, яка здійснює поставку лісоматеріалів і продукції з деревини на ринок ЄС.

Система належної обачливості – комплекс заходів і процедур, які торкаються управління ризиками. Вона включає три елемента: доступ до інформації; оцінка ризиків; мінімізація виявлених ризиків.

Оцінка ризику – визначення чинників ризику та встановлення їх значущості стосовно утворення та потрапляння у ланцюги постачання лісоматеріалів незаконного походження.

Основні положення системи належної обачливості

Система належної обачливості містить три елемента: доступ до інформації; оцінка ризиків; мінімізація виявлених ризиків.

Оператор відповідно до вимог Регламенту ЄС зобов'язаний розробити процедури доступу до інформації про різноманітні характеристики деревини та країну (регіон) походження. Зокрема, йдеться про: опис деревини, включаючи торговельне (комерційне) найменування і вид продукції, у тому числі назви порід дерев, а у разі необхідності й повні видові назви; країну заготівлі і регіон – постачальника; кількість (в одиницях об'єму, ваги або штуках); найменування і адреса постачальника, який здійснив поставку продукцію оператору; документи або інша інформація, яка підтверджує відповідність лісоматеріалів застосовному законодавству.

Процедури оцінки ризиків передбачає здійснення ним аналізу і оцінки ризиків потрапляння на ринок незаконних лісоматеріалів. Зазначені процедури мають враховувати інформацію, яка передбачена першим елементом, а також критерії оцінки ризиків, включаючи: підтвердження відповідності застосовному законодавству, що може передбачати сертифікацію або ж інші схеми верифікації третьою стороною, які забезпечують відповідність законодавству; розповсюдженість незаконних заготівель окремих порід; розповсюдженість незаконної заготівлі або нелегальні практики в країні заготівлі та/або регіоні країни, на території якої була заготовлена деревина; санкції накладені Радою Безпеки ООН або Радою на імпорту експорту лісоматеріалів; складність ланцюга поставок продукції.

Мінімізація ризику полягає у застосуванні адекватних і пропорційних процедур та заходів ефективного зменшення ризиків, які можуть вимагати додаткової інформації, документів та (або) верифікації незалежною стороною. Крайнім випадком мінімізації ризику є відмова від тих постачальників, які потрапили до країни (регіону) в якій ризик утворення незаконної деревини є значущим.

Застосовне законодавство з питань лісозаготівель

Застосовне законодавство з питань лісозаготівель розроблено на основі положень Регламенту ЄС та директив FSC з питань контрольованої деревини (FSC-DIR-40-005). Воно містить такі елементи: загальні законодавчі вимоги; визначення суб'єкта правозастосування; назва нормативно-правового акту(ів), який відповідає законодавчій вимозі; документи, які підтверджують виконання (дотримання) нормативно-правового акту(тів) (таблиця 1).

Перелік застосовного законодавства підготовлено П. Кравцем (Національне представництво FSC в Україні), М. Голубом (НТ «Товариство лісової сертифікації в Україні»), С. Розводом (ТОВ «ЛегалЛіс») та М. Лазебником («Укрцентр кадриліс»). Враховано зауваження Г. Бондарука (НЕПКон), О. Шуміло (Еко-Право Харків) та А.Оборської (НУБіП України).

Коментарі із правозастосування законодавства у лісовому секторі країни та окремі рекомендації щодо мінімізації ризику не є обов'язковим елементом застосовного законодавства і слугують поясненням щодо реалізації нормативно-правових актів на національному рівні (таблиця 1).

Доступ до інформації з питань застосовного законодавства

Оператор або його уповноважений представник має право надіслати запит про дотримання застосовного законодавства як постійним лісокористувачем, так і суб'єктом підприємницької діяльності, який включений у ланцюг постачання лісоматеріалів оператора (надалі суб'єкт підприємницької діяльності).

У визначений за погодженням сторін термін, постійний лісокористувач та/або суб'єкт підприємницької діяльності надає інформацію про наявність підтверджуючих документів та декларує при цьому дотримання норм передбачених застосовним законодавством.

У разі необхідності, постійний лісокористувач та/або суб'єкт підприємницької діяльності надсилає скановані копії окремих підтверджуючих документів.

Додаткові відомості про дотримання застосовного законодавства можуть бути отримані на основі запитів до Держлісагентства України, інших центральних

органів виконавчої влади, наукових і освітніх установ, неурядових громадських організацій тощо.

Для оцінки частини застосовного законодавства, ризик порушення якого вважається значущим, оператор має право призначити польову перевірку за згодою постійного лісокористувача та/або суб'єкта підприємницької діяльності. Така перевірка здійснюється оператором або ж його уповноваженим представником і включає перегляд документів, натурну перевірку лісгосподарської діяльності та опитування персоналу й зацікавлених сторін. Перевірка не може передбачати надання інформації, яка становить конфіденційну, таємну і службову інформацію.

Оцінка ризику

Оцінка ризику має здійснюватися на основі процедур передбачених системою належної обачливості. Разом із тим, оператор чи уповноважений ним представник може скористатися методикою оцінки та результатами, що викладені в цих рекомендаціях.

Оцінку ризику значущості застосовного законодавства пропонується проводити за двома критеріями: досконалість законодавства (неефективне, потребує вдосконалення, ефективне); правозастосування (часті порушення, періодичні порушення, порушення відсутні).

Останній критерій включає до себе усі можливі порушення, як то відсутність документу або ж його фальшування, невідповідність між заявленими та фактичними даними, невиконання передбачених вимог тощо.

Експертам, які представляють різні інтереси (екологічні, соціальні, економічні) та органи управління (зокрема, органи виконавської влади, що формують та реалізують державну політику у сфері лісового господарства) пропонується оцінити досконалість і правозастосування законодавства для кожного з пунктів застосовного законодавства з питань лісозаготівель.

Рекомендована кількість опитуваних має складати не менше 30 осіб. При цьому кожна група інтересів має складати не менше 3 опитуваних.

У разі отримання відповідей для пари оцінок «неефективне – часті порушення» частка яких 15% та більше, «неефективне – періодичні порушення» – 25% та більше, «потребує вдосконалення – часті порушення» – 25% та більше, означитиме значущість ризику недотримання застосовного законодавства. У іншому випадку ризик вважається таким, що ним можна знехтувати (низький).

На сертифікованих лісгосподарських і деревообробних підприємствах ризик утворення і потрапляння в ланцюг постачання незаконної деревини внаслідок порушення застосовного законодавства вважається таким, що ним можна знехтувати.

Приклад оцінки застосовного законодавства наведено в таблиці 1. Оцінка була проведена за вказаною вище методикою. Отримано відповідей від 24 респондентів, які розподілялися за групами таким чином: екологічна – 10 осіб; економічна – 7 осіб; управлінська – 7 осіб.

Відповідно до проведеної оцінки значущим визнано ризик за таким застосовним законодавством:

1.1.2. Права землекористування та землеволодіння (у постійного лісокористувача або лісовласника мають бути відповідні документи, які засвідчують його законні права здійснювати лісогосподарську діяльність на визначеній території);

1.3.1. План організації лісового господарства та розрахункова лісосіка;

1.3.2. Планування річних обсягів рубань;

1.3.3. Відведення та таксація лісосік;

3.1.2. Нормативи технологічного облаштування лісосік;

3.2. Ділянки лісу і види, що охороняються (законодавчі вимоги щодо заповідних територій, а також охорони рідкісних і зникаючих видів, включаючи їхні оселища);

3.3.1. Природоохоронні вимоги при здійсненні лісозаготівель;

3.3.2. Залишення на лісосіці цінних компонентів лісу;

3.4. Охорона здоров'я і безпека;

3.5. Законне працевлаштування;

5.2. Торгівля і транспортування;

5.3. Закордонна торгівля і трансферне ціноутворення;

5.4. Митні правила.

Таблиця 1. Застосовне законодавство з питань лісозаготівель в Україні

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
1. Юридичні права на лісозаготівлі				
1.1. Права землекористування і управління				
1.1.1. Державна та податкова реєстрація (господарюючий суб'єкт має бути зареєстрований відповідно до законодавства країни)	Суб'єкт господарської діяльності (постійний лісокористувач та лісовласник)	1. Закон України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців" від 15.05.2003 р. № 755-IV 2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI 3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV	Витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (ЄДРПОУ).	Низька
1.1.2. Права землекористування та землеволодіння (у постійного лісокористувача або лісовласника мають бути відповідні документи, які засвідчують його законні права здійснювати лісогосподарську діяльність на визначеній території)	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. №3852-XII 2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III 3. Закон України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень" від 01.07.2004 р. № 1952-IV	1. Державний акт на право постійного користування земельними лісовими ділянками (для постійних лісокористувачів). 2. Планові картографічні матеріали лісовпорядкування (для державних лісогосподарських підприємств у разі відсутності державних актів на право постійного користування). 3. Державний акт на право власності на земельну ділянку (для приватних і комунальних лісів до грудня 2012 р.). 4. Свідоцтво про право власності до нерухомого майна (приватних і комунальних лісів з січня 2013 р.).	Значуща
1.2. Ліцензії лісових концесій				
Законодавство, що є незастосовним для України				
1.3. Управління і планування лісозаготівель (Законодавчі вимоги з питань планування лісозаготівельної діяльності включаючи питання таксації лісу)				

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
1.3.1. План організації лісового господарства та розрахункова лісосіка	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. №3852-XII 2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-XII 3. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 12.06.1992 р. № 2456-XII 4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони біорізноманіття» від 09.04.2015 р. № 323-VIII 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів та встановлення лімітів користування ресурсів загальнодержавного значення» від 10.08.1992 р. № 459 6. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Інструкції про порядок погодження та затвердження розрахункових лісосік» від 05.02.2007 р. № 38	1. Проект організації та розвитку лісового господарства. 2. Розрахункова лісосіка для постійних лісокористувачів (власників лісів). 3. Дозволи на спеціальне використання лісових ресурсів та ліміти на користування ресурсами в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) загальнодержавного значення та місцевого значення.	Значуща
1.3.2. Планування річних обсягів рубань	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. №3852-XII 2. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил головного користування» від 23.12.2009 р. №384 3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат» від 22 жовтня 2008 р. № 929 4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07.1995 р. №555 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження покращення якісного складу лісів» від 12.05.2007 р. №724	1. Зведена відомість чергової річної лісосіки головного користування. 2. План проведення санітарно-оздоровчих заходів у лісах. 3. Зведена відомість насаджень, що потребують проведення санітарно-оздоровчих заходів. 4. План проведення рубок формування та оздоровлення лісів.	Значуща

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
1.3.3. Відведення та таксація лісосік	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. №3852-XII 2. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9 3. Наказ Державного комітету лісового господарства Ради Міністрів СРСР «Настанова по відводу і таксації лісосік у лісах СРСР» від 27.12.1968 р. (для інших постійних лісокористувачів)	1. Польова перелікова відомість. 2. Нумераційні відомості при здійсненні вибіркових санітарних рубок. 3. Акт відведення лісосіки. 4. План інструментальної зйомки ділянки, відведеної в рубку. 5. Акт з перевірки з відведення і таксації лісосік у лісах.	Значуща
1.4. Дозвільні документи на ведення лісозаготівель (Законодавчі вимоги, які регламентують видачу лісорубного квитка)	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. №3852-XII 2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про врегулювання питань спеціального використання лісових ресурсів» від 23.05.2007 р. №761 4. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9	Лісорубний квиток	Низька
2. Податки і збори				
2.1. Сплата ліцензійних платежів і зборів за лісозаготівельну діяльність	Суб'єкт господарської діяльності (постійний лісокористувач)	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI	Довідка про відсутність заборгованості по сплаті рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів (видає податкова інспекція).	Низька
2.2. Податок на додану вартість та інші податки з продажу	Суб'єкт господарської діяльності (постійний лісокористувач, лісовласник)	1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI	Довідка про відсутність заборгованості по сплаті податку на додану вартість (видає податкова інспекція).	Низька
2.3. Податок на прибуток	Суб'єкт господарської діяльності (постійний лісокористувач, лісовласник)	1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI	Довідка про відсутність заборгованості по сплаті податку на прибуток (видає податкова інспекція).	Низька

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
3. Лісозаготівельна діяльність				
3.1. Нормативи лісозаготівельної діяльності				
3.1.1. Нормативи організаційно-технічних елементів проведення рубок	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 2. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил головного користування» від 23.12.2009 р. № 384 3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат» від 22 жовтня 2008 р. № 929 4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07.1995 р. № 555 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження покращення якісного складу лісів» від 12.05.2007 р. № 724 6. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9 7. Наказ Державного комітету лісового господарства Ради Міністрів СРСР «Настанова по відводу і таксації лісосік у лісах СРСР» від 27.12.1968 р. (для інших постійних лісокористувачів)	1. Лісорубний квиток. 2. Технологічна карта розробки лісосіки. 3. Договір на виконання лісозаготівельних робіт з додатком (для організацій, які надають послуги по заготівлі деревини).	Низька
3.1.2. Нормативи технологічного облаштування лісосік	Суб'єкт господарської діяльності, що здійснює лісозаготівлі (постійний лісокористувач, лісовласник, сторонні підприємства)	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 2. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил головного користування» від 23.12.2009 р. № 384 3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат» від 22 жовтня 2008 р. № 929 4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07.1995 р. № 555 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження покращення якісного складу лісів» від 12.05.2007 р. № 724 6. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від	1. Лісорубний квиток. 2. Технологічна карта розробки лісосіки. 3. Договір на виконання лісозаготівельних робіт з додатком (для організацій, які надають послуги по заготівлі деревини). 4. Акт огляду місця заготівлі деревини	Значуща

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
		21.01.2013 р. № 9 7. Наказ Державного комітету лісового господарства Ради Міністрів СРСР «Настанова по відводу і таксації лісосік у лісах СРСР» від 27.12.1968 р. (для інших постійних лісокористувачів)		
3.2. Ділянки лісу і види, що охороняються <i>(законодавчі вимоги щодо заповідних територій, а також охорони рідкісних і зникаючих видів, включаючи їхні оселища)</i>	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-XII 2. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-XII 3. Закон України «Про тваринний світ» від 13.12.2001 р. № 2894-III 4. Закон України про рослинний світ від 9.04.1999 р. № 591-XIV 5. Закон України «Про червону книгу України» від 07.02.2002 р. № 3055-III 6. Закон України «Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 рр.» від 21.09.2000 р. № 1989-III 7. Закон України «Про екологічну мережу України» від 24.06.2004 р. № 1864 8. Закон України «Про ратифікацію конвенції про охорону біологічного різноманіття» від 29.11.1994 р. № 257/94 – ВР 9. Закон України «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ в Європі» від 29.10.1996 р. № 436/96-ВР 10. Закон України «Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, які мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів» від 29.10.1996 р. № 437/96-ВР 11. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони біорізноманіття» від 09.04.2015 р. № 323-VIII 12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Зелену книгу України» від 29.08.2002 р. № 1286 13. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Переліку	1. Паспорт об'єкта природно-заповідного фонду. 2. Охоронні зобов'язання об'єкта природно-заповідного фонду.	Значуща

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
		рідкісних і таких, що прибувають під загрозою зникнення та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні і заносяться до Зеленої книги України» від 16.10.2009 р. № 545 14. Червона книга України : Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с. 15. Червона книга України: Тваринний світ/ за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с. 16. Наказ Мінекоприроди і Держкомлісгоспу України «Методичні вказівки щодо режиму збереження лісових екосистем на територіях природно-заповідного фонду України різних категорій» від 24.12.2003 р. № 185/210-А 17. Наказ Мінекоприроди України «Про затвердження Інструкцій по оформленню охоронних зобов'язань на території об'єктів природно-заповідного фонду» від 25.02.2013 р. № 65		
3.3. Екологічні нормативи				
3.3.1. Природоохоронні вимоги при здійсненні лісозаготівель	Суб'єкт господарської діяльності, що здійснює лісозаготівлі (постійний лісокористувач, лісовласник, сторонні підприємства)	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 2. Закон України «Про екологічну експертизу» від 9.02.1995 р. № 4585-ВР 3. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил головного користування» від 23.12.2009 р. № 384 4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат» від 22 жовтня 2008 р. № 929 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07.1995 р. № 555 6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження покращення якісного складу лісів» від 12.05.2007 р. № 724 7. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9 8. Наказ Державного комітету лісового господарства Ради	1. Лісорубний квиток. 2. Технологічна карта розробки лісосіки. 3. Договір на виконання лісозаготівельних робіт з додатком (для організацій, які надають послуги по заготівлі деревини). 4. Акт огляду місця заготівлі деревини.	Значуща

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
		Міністрів СРСР «Настанова по відводу і таксації лісосік у лісах СРСР» від 27.12.1968 р. (для інших постійних лісокористувачів)		
3.3.2. Залишення на лісосіці цінних компонентів лісу	Суб'єкт господарської діяльності, що здійснює лісозаготівлі (постійний лісокористувач, лісовласник, сторонні підприємства)	1. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 2. Закон України «Про екологічну експертизу» від 9.02.1995 р. № 4585-ВР 3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони біорізноманіття» від 09.04.2015 р. № 323-VIII 4. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил головного користування» від 23.12.2009 р. № 384 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат» від 22 жовтня 2008 р. № 929 6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Санітарних правил в лісах України» від 27.07.1995 р. № 555 7. Наказ Держлісгоспу України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9 8. Наказ Державного комітету лісового господарства Ради Міністрів СРСР «Настанова по відводу і таксації лісосік у лісах СРСР» від 27.12.1968 р. (для інших постійних лісокористувачів)	1. Польова перелікова відомість. 2. Лісорубний квиток. 3. Технологічна карта розробки лісосіки. 4. Акт огляду місця заготівлі деревини	Значуща
3.4. Охорона здоров'я і безпека	Суб'єкт господарської діяльності, що здійснює лісозаготівлі (постійний лісокористувач, лісовласник, сторонні підприємства)	1. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. № 2694-XII 2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки» від 26.10.2011 р. № 1107 3. Рекомендації по використанню Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з	1. Дозвіл на початок виконання роботи підвищеної небезпеки. 2. Технологічна карта розробки лісосіки. 3. Протоколи навчання працівників правилам охорони праці і техніки безпеки. 4. Журнали обліку інструктажів з охорони праці. 5. Особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів.	Значуща

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
		питань охорони праці (НПАОП 0.00-4-12-05) на підприємствах Держкомлісгоспу України. 4. Наказ Держкомлісгоспу України «Типове положення Про основні зобов'язання, права і відповідальність керівників та фахівців підприємств і організацій лісового господарства України в сфері охорони праці, пожежної і радіаційної безпеки, безпеки дорожнього руху» від 02.09.2003 р. № 156 5. Наказ Держкомлісгоспу України «Інструкція з охорони праці під час розробки лісосік з використанням бензомоторних пил» від 27.11.2001 р. № 120 6. Наказ Держнаглядохоронпраці України «Про затвердження Правил охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості» від 13.07.2005 р. № 119 7. Наказ Держнаглядохоронпраці України «Про затвердження норм безоплатної видачі спецодягу, спецвзуття та інших засобів особистого захисту робітникам лісового господарства» від 25.04.2005 р. № 65 8. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 р. № 4004-XII 9. Наказ МОЗ України «Про затвердження державних санітарних правил «Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України» від 02.02.2005 р. № 54	6. Матеріали проходження медичної комісії.	
3.5. Законне працевлаштування	Суб'єкт господарської діяльності, що здійснює лісозаготівлі (постійний лісокористувач, лісовласник, сторонні підприємства)	1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII 2. Закон України «Про громадські об'єднання» від 16.06.1992 р. № 2461-XII 3. Закон України «Про професійні спілки, їх права та	1. Наказ про приймання на роботу. 2. Відомості про кваліфікацію робітників у відповідності до займаної посади (свідчення, атестати, сертифікати). 3. Звіт з праці.	Значуща

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
		гарантії діяльності» від 15.09.1999 р. № 1045-XIV 4. Конвенції МОТ ратифіковані Україною: 4.1. Угода на заборону використання примусової праці (1930); 4.2. Угода на свободу об'єднань і захисту права організацій (1948); 4.3. Угода про міграцію зайнятості (1949); 4.4. Угода про право на організацію та укладення колективних договорів (1949); 4.5. Угода про рівноправну винагороду (1951); 4.6. Угода про відміну примусової праці (1957); 4.7. Угода щодо відсутності дискримінації (1958); 4.8. Угода про встановлення мінімальної заробітної платні (1970); 4.9. Угода про мінімальний вік для приймання на роботу (1973); 4.10. Угода щодо професійної безпечної та здорової роботи (1981); 4.11. Угода про заборону найгірших форм дитячої праці (1999); 4.12. Угода про безпеку праці і охорони здоров'я в лісовому секторі (1998)	4 Довідка про відсутність заборгованості зі сплати податку на доходи фізичних осіб і перерахування єдиного соціального внеску. 5. Колективний договір.	
4. Права третіх осіб				
4.1. Традиційні права (поняття традиційних прав відсутні в лісовому законодавстві, але його можна співвіднести з поняттям «загального використання лісових ресурсів»)	Постійний лісокористувач, лісовласник	1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-XII 2. Закон України про рослинний світ від 9.04.1999 р. № 591-XIV 3. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII 4. Наказ Мінагрополітики України «Про затвердження Правил використання корисних властивостей лісів» від 14.08.2012 р. № 502	Довідка у довільній формі про відсутність фактів обмеження прав загального користування лісовими ресурсами.	Значуща

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
4.2. Вільна попередня і свідомо згода (<i>йдеться про незастосовні в Україні законодавчі норми щодо передачі реалізації традиційних прав і ведення лісового господарства лісокористувачеві</i>)				
4.3. Права корінних народів (<i>не застосовна в Україні норма</i>)				
5. Торгівля і транспорт (містить вимоги до усіх суб'єктів підприємницької діяльності)				
5.1. Класифікація видів, кількості і якості продукції	Усі суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють виробництво деревини у круглому виді, її переробку або перепродаж	1. ДСТУ 4020-2-2001 «Методи виміру об'ємів. Частина 2 Лісоматеріали круглі» 2. ГОСТ 2292-88 Лесоматериалы круглые. Маркировка, сортировка, транспортирование, методы измерений и приемка 3. ГОСТ 9463-88. Лесоматериалы круглые хвойных пород. Технические условия 4. ГОСТ 9462-88. Лесоматериалы круглые лиственных пород. Технические условия 5. ГОСТ 2140-81. Пороки древесины. Классификация, термины и определения, способы измерения 6. ГОСТ 3243-88. Дрова. Технические условия 7. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Тимчасової інструкції з електронного обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки на підприємствах Державного агентства лісових ресурсів України» від 27.06.2012 р. № 202	Відомості про вид продукції, породи, об'єм і якість у товарно-транспортній накладній	Значуща
5.2. Торгівля і транспортування	Усі суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють виробництво деревини у круглому виді, її переробку або перепродаж	1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV 2. Закон України «Про підприємство» від 07.02.1991 р. № 698-XII 3. Закон України про ціни та ціноутворення» від 21.06.2012 р. № 5007-VI 4. Наказ Держкомлісгоспу України «Щодо вдосконалення механізмів продажу необробленої деревини» від 19.02.2007 р. № 42 5. Наказ Міністерства транспорту України та	1. Договора купівлі-продажу лісопродукції. 2. Свідоцтво переможця аукціонних торгів. 3. Рахунки-фактури і специфікації на лісопродукцію. 4. Товаро-транспортні накладні	Значуща

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
		Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку роботи вантажного автомобіля» від 29.12.1995 р. № 488/346 6. Наказ Мінінфраструктури та Мінагрополітики «Про затвердження спеціалізованої форми товарно-транспортної накладної при перевезенні деревини автомобільним транспортом (ТТН – ліс)» від 29.11.2013 р. № 961/707		
5.3. Закордонна торгівля і трансферне ціноутворення	Усі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності	1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-XII 2. Закон України «Про особливості державного врегулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» від 08.09.2005 р. № 2860-IV 3. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів" щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді» від 09.04.2015 р. № 325-VIII	1.Зовнішньоекономічний контракт. 2.Рахунки-фактури із специфікацією.	Значуща
5.4. Митні правила	Усі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності	1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-XII 2. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI 3. Закон України «Про особливості державного врегулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» від 08.09.2005 р. № 2860-IV 4. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів" щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді» від 09.04.2015 р. № 325-VIII 5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Тимчасового порядку видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій» від 21.12.2005 р. № 1260 6. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення	1. Зовнішньоекономічний контракт. 2.Рахунки-фактури і специфікації. 3. Перелік цінних і рідкісних порід дерев заборонених до експорту. 4. Вантажна митна декларація. 5. Товарно-транспортні накладні: - міжнародна автомобільна накладна (CMR); - міжнародна залізнична накладна; коносамент. 6. Сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення	Значуща

Застосовне законодавство	Об'єкт правозастосування	Назва нормативно-правового акту	Підтверджуючі документи	Оцінка ризику
		державного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України» від 5.10.2011 р. № 103 7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку товарів, на які встановлено обмеження щодо переміщення через митний кордон України» від 21.05.2012 р. № 436 8. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження форми Сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій та Інструкції щодо заповнення форми Сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних матеріалів» від 07.09.2007 р. № 528 9. Наказ Мінагрополітики України "Про внесення зміни до Інструкції щодо заповнення форми Сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій" від 20.08.2012 р. № 513 10. Державний гігієнічний норматив «Гігієнічний норматив питомої активності радіонуклідів 137 Cs і 90 Sr в деревині і продукції із деревини» затверджений наказом МОЗ України від 31.10.2005 р. № 573	експортних операцій. 7. Фітосанітарний сертифікат. 8. Сертифікат на вміст радіоактивних речовин. 9. Екологічний сертифікат. -	
5.5. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що знаходяться під загрозою зникнення (CITES)				
Незастосовне для України внаслідок відсутності деревних видів занесених до додатків	-	1. Закон України «Про приєднання України до Конвенції про міжнародну торгівлю видами флори і фауни, що перебувають під загрозою зникнення» від 14.05.1999 р. № 662-XIV	-	

УДОСКОНАЛЕНА МОДЕЛЬ КОНТРОЛЮ РУХУ ТА СТЕЖЕННЯ ДЕРЕВИНИ В УКРАЇНІ

ЕТАП 1

РОЗРОБКА ТА ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ПРОГРАМНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ З ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО РЕЄСТРУ ДЕКЛАРАЦІЙ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ЛІСОМАТЕРІАЛІВ, ЩО РЕАЛІЗУЮТЬСЯ НА ЕКСПОРТ – ЕЛЕКТРОННЕ ДЕКЛАРУВАННЯ ЛІСОМАТЕРІАЛІВ

4. Електронна декларація не буде зареєстрована для необробленої деревини, яка призначена для використання на внутрішньому ринку.

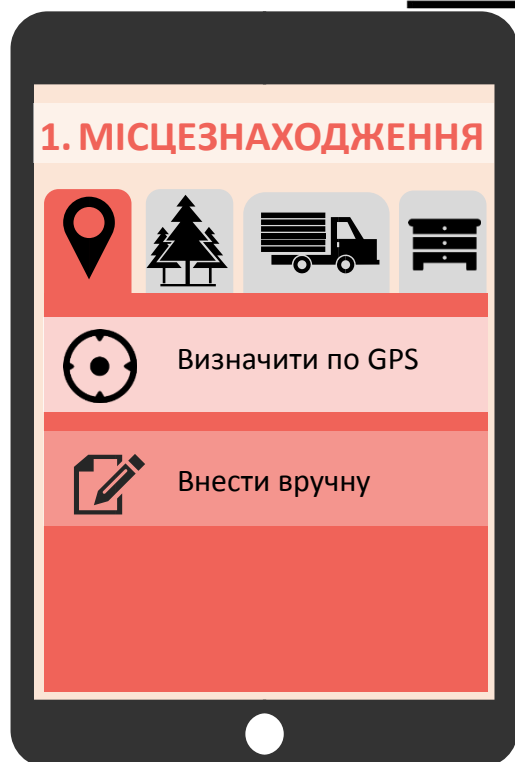
Підприємства, що здійснюють обробку деревини вносять інформацію на основі нормативів виходу продукції..

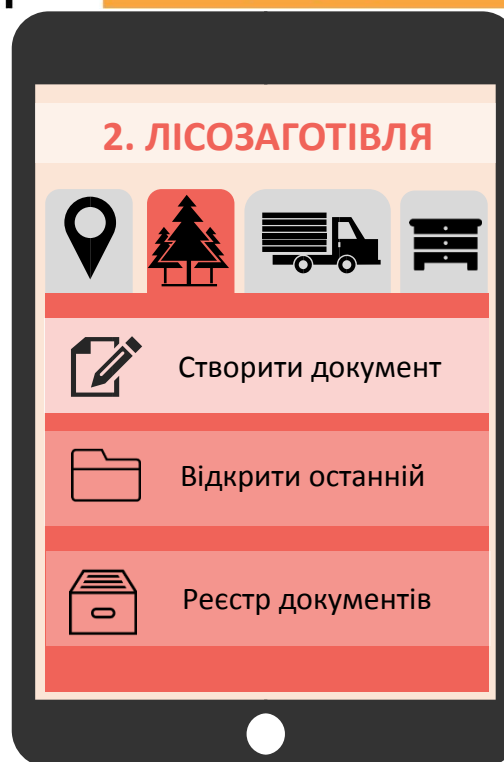
4. Записи про ймовірність внесення недостовірних даних надсилаються до контролюючих і правоохоронних органів.

Експортер на підставі запиту імпортера зобов'язаний надіслати йому підтвердження реєстрації декларації з метою верифікації походження партії лісоматеріалів.

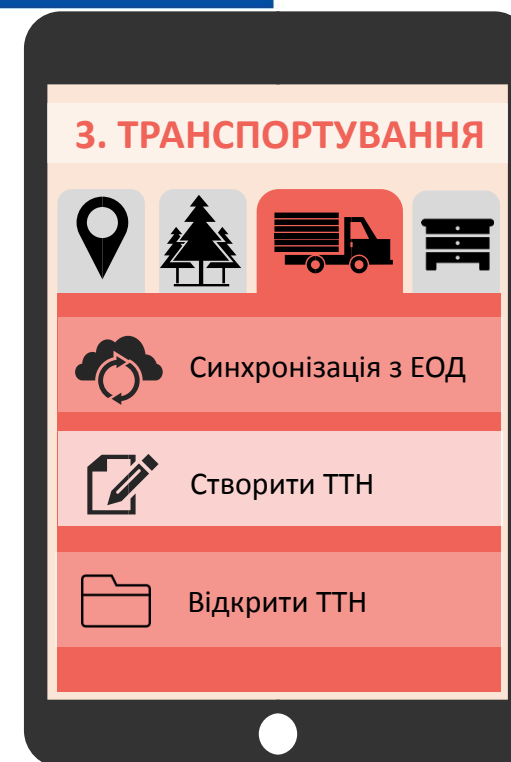
Імпортер чи уповноважений ним представник має право надіслати запит про дотримання застосовного законодавства експортером, його контрагентом або ж постійним лісокористувачем.

1. Електронне декларування лісоматеріалів означає внесення, накопичення, обробку і зберігання даних про походження заготовленої деревини та її трансформацію в готову продукції під час руху від первинного виробника (лісового господарства) до споживача (імпортера).

2. Постійні лісокористувачі та лісовласники зобов'язані розташувати інформацію в програмно-інформаційному комплексі про кожну транспортну партію лісоматеріалів та договори на купівлю-продаж необробленої деревини.

3. Реєстрація інформації про передачу транспортної партії лісоматеріалів від покупця до продавця забезпечуватиме зв'язок між деревиною отриманою в місцях заготівлі (ідентифікатор – лісорубний квиток) та лісоматеріалами (в круглому чи переробленому виді), які експортуються

Про програму FLEG II (ENPI East)

Програма ФЛЕГ II (ЄІСП Схід) «Правозастосування й управління в лісовому секторі країн східного регіону дії Європейського інструменту сусідства та партнерства-2» покликана забезпечити підтримку в зміцненні систем управління в лісовому секторі країн-учасниць. На регіональному рівні Програма спрямована на поступ у реалізації Санкт-Петербурзької міністерської декларації 2005 року. На рівні країн Програма здійснює аналіз або перегляд лісової політики, правової бази й адміністративної структури лісового сектору; сприяє підвищенню рівня знань і зміцненню підтримки сталому управлінню лісами й удосконаленню систем управління в лісовому секторі, зокрема з урахуванням впливу відповідних вимог законодавства ЄС. На суб-національному (місцевому) рівні Програма приділяє багато уваги розробці, тестуванню й оцінці пілотних проектів сталого лісокористування з метою тиражування та обміну успішним досвідом. Країни-учасниці: Азербайджан, Вірменія, Білорусь, Грузія, Молдова, Росія й Україна. Програма фінансується Європейським Союзом. <http://www.enpi-fleg.org>

Партнери проекту

ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ

Європейський союз є найбільшим у світі донором процесу офіційного сприяння розвитку. Euror Aid – генеральний директорат розвитку і співпраці Європейської комісії – розробляє Європейську політику розвитку і надає допомогу по всьому світу. Ця допомога надходить через ряд фінансових інструментів, при цьому особлива увага приділяється забезпеченню якості та ефективності допомоги, що надходить від Європейського союзу. У своїй активній участі у сфері розвитку ми прагнемо до утвердження принципів ефективного управління, зміцнення людського потенціалу та стимулювання економічного розвитку, а також до вирішення таких глобальних завдань як боротьба з голодом і збереження природних ресурсів.

http://ec.europa.eu/index_en.htm

СВІТОВИЙ БАНК

Група Світового банку – одне з найбільших у світі джерел знань та фінансування, які надаються 188 державам-членам. Акціонерами організацій, що входять до складу Групи Світового банку, є уряди держав-членів, що мають право ухвалення остаточних рішень в рамках цих організацій за усіма аспектами, включаючи питання стратегії, фінансування та членства. До Групи Світового банку входять п'ять тісно пов'язаних між собою організацій: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) та Міжнародна організація розвитку (МАР), які разом утворюють Світовий банк; Міжнародна фінансова корпорація (МФК); Багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій (БАІГ) та Міжнародний центр врегулювання інвестиційних спорів (МЦВІС). Кожна організація грає певну роль у виконанні місії Групи Світового банку щодо викорінювання крайньої бідності шляхом скорочення населення, яке живе менше ніж 1, 25 долара США на день, до рівня, що не перевищує 3%, й забезпечення загального процвітання за рахунок підвищення рівня доходів 40% найбідніших верств населення в кожній країні. Більш детальна інформація надана на сайтах:

<http://www.worldbank.org> <http://www.ifc.org> <http://www.miga.org>

МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ОХОРОНИ ПРИРОДИ

Діяльність Міжнародного союзу охорони природи (МСОП/IUCN) спрямована на пошук оптимальних рішень найгостріших проблем охорони довкілля та розвитку. МСОП приділяє особливу увагу необхідності цінувати та охороняти природу, забезпечувати її ефективне та справедливе використання й розробляти базоване на збереженні природи вирішення таких глобальних проблем як зміна клімату, забезпечення продовольством та розвиток. МСОП надає підтримку науковим дослідженням, організує проекти на місцях в усьому світі й допомагає об'єднувати діяльність неурядових організацій, ООН та компаній з формування політики та розробки правових принципів та передових практик. МСОП – найстаріша і найбільша міжнародна екологічна організація в світі, що об'єднує понад 1200 урядових та неурядових структур і близько 11 тис. фахівців з 160 країн, що працюють на добровільній основі. Діяльність МСОП забезпечується роботою понад 1 тис. штатних співробітників більш ніж в 45 офісах і сотнями партнерських організацій державного, громадського та приватного секторів по всьому світу.

<http://www.iucn.org>

ВСЕСВІТНІЙ ФОНД ПРИРОДИ

Всесвітній фонд природи (WWF) – одна з найбільших у світі і найбільш авторитетних незалежних природоохоронних організацій, що об'єднує близько 5 млн. прихильників і має відділення більш ніж у 100 країнах. Місія WWF – у запобіганні дедалі глибшій деградації природного середовища планети і досягненні гармонії людини і природи, збереження біологічного розмаїття Землі та забезпеченні сталого використання відновлюваних природних ресурсів і зниженні рівня забруднення довкілля та марнотратного споживання.

www.panda.org